

Liisa Kilpiäinen

”NUORET TARVITSEVAT YHTÄ
PALJON HUOMIOTA KUIN
LAPSETKIN”

Mannerheimin Lastensuojeluliiton
toimintamuotojen kehittäminen

Opinnäytetyö
Järjestö- ja nuorisotyö


Tammikuu 2014




MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 21.1.2014
Tekijä(t) Liisa Kilpiäinen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (YAMK)	
Nimeke ”Nuoret tarvitsevat yhtä paljon huomiota kuin lapsetkin” Mannerheimin Lastensuojeluliiton toimintamuotojen kehittäminen		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä selvitettiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) paikallisyhdistysten tarpeita nuorisotoiminnan aloittamiseksi tai sen kehittämiseksi. Kehittämismateriaalina toimivat toimintamallit pyrittiin levittämään MLL:n paikallisyhdistysten perustoimintaan valtakunnallisesti. Opinnäytetyön tulokset koskivat erityisesti MLL:n paikallisyhdistyksiä ja toimintaan osallistuvia 13-19 -vuotiaita nuoria.</p> <p>Opinnäytetyön teoria pohjautui nuorisotyöllisiin toimintamuotoihin, joita sovellettiin MLL:n tarpeiden mukaisesti järjestötoimintaan. Toiminnan senhetkistä tilaa selvitettiin MLL:n paikallisyhdistyksille suunnatulla lomakekyselyllä. Lomakekyselystä löytyi kolme kehittämisen kohdetta, joita kehittämisprosessin kautta lähdettiin viemään eteenpäin. Kehittämisprosessi rakentui Delfoi-menetelmällä toteutettuun sähköiseen työstämisprosessiin. Prosessissa oli mukana viisitoista MLL:n paikallisyhdistyksen tai piirijärjestön aktiivitoimijaa. Kehittämisprosessin tavoitteena oli suunnitella kehittämistä vaativiin kohteisiin niihin sopivat toimintamallit, jotka vievät eteenpäin MLL:n paikallisyhdistysten nuoriin liittyvää toimintaa.</p> <p>Opinnäytetyö kokosi yhteen jo hyväksi havaitut sekä uudet toimintamuodot, muodostaen niistä helposti lähestyttävän ja käyttöön otettavan kokonaisuuden, jonka tarpeet nousivat toimijajoukosta sekä järjestön kehittämistarpeesta. Toimintamalleiksi muotoitettiin nuorisotoiminnan aloittaminen MLL:n paikallisyhdistyksessä, nuorten osallistuminen paikallisyhdistyksen hallitustyöskentelyyn sekä nuorten ryhmätöiminnan, Verkk@ritoiminnan, aloittaminen paikallisyhdistyksessä. Nuorisotoiminnan aloittamisessa oleellista on, että MLL:n paikallisyhdistys käynnistää omalle alueelleen ja omiin resursseihinsa sopivaa nuorisotoimintaa huomioiden alueen jo olemassa olevat toiminnot. Nuorten osallistuminen hallitustyöskentelyyn voi olla sitä, että esimerkiksi nuoret joko osallistuvat itse hallituksen kokouksiin tai nuorisovastaava tapaa aktiivista nuorten ryhmää ennen kokousta ja tuo nuorten terveiset yhdistyksen hallitukselle. Verkk@ritoiminnassa nuoret tuottavat MLL:n Nuortennetin sisältöjä ja vastaavat siellä oleviin viesteihin, kommentoivat MLL:ssa työn alla olevia aineistoja sekä ideoivat paikallista nuortentoimintaa.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Järjestötoiminta, nuorisotyö, vapaaehtoistyö, vapaaehtoisuus, kolmas sektori, Delfoi-menetelmä		
Sivumäärä 49 + 4 liitettä (12 sivua)	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) Erillisenä liitteinä: Kyselylomake ja toimintamallit (3kpl)		
Ohjaavan opettajan nimi Pekka Penttinen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Mannerheimin Lastensuojeluliitto	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the master's thesis 21 January 2014
Author(s) Liisa Kilpiäinen	Degree programme and option Master's Degree in Civil Activities and Youth Work	
Name of the master's thesis "Young people need as much attention as children" Developing operational methods for Mannerheim League for Child Welfare		
Abstract The goal of this thesis was to find out needs for starting or developing youth work in Mannerheim League for Child Welfare's (MLL) local associations. The operating model used as a resource for development was directed nationwide to local associations. The results of this thesis concern especially MLL's local associations and 13-19 -year-old participants. The theory of the thesis is based on operating models of youth work, which were applied to suit MLL's needs as a NGO. The operational situation was surveyed via a questionnaire sent to MLL's local associations. Three things in need of development were found and the process was started. The process was constructed with fifteen members from MLL's local associations or district organizations via electronic Delphi-method. The aim of this developing process was to develop operational models that could improve MLL's local association's activities involving young people. The thesis comprises both tested methods and new forms of activities making them easy to use an accessible model that stems from the needs of real developmental needs and people who are involved. Operational models included starting youth work in local associations, youth participation in board work and working in groups called Verkk@rit. When starting youth work it is important to start activities that suit the local associations' resources, considering already ongoing local youth work activities by other parties. Board work can be both active participation in the board by the youth themselves and having a coordinator discuss with the youth before board meetings and bring their ideas into meetings. In Verkk@ri-groups young people produce content for MLL's Youth Net and comment on material that MLL is making for young people. They can also brainstorm ideas for local work.		
Subject headings, (keywords) Non-government organization (NGO), youth work, voluntary work, voluntarism, third sector, Delphi-method		
Pages 49 + 4 appendices (12 pages)	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices Separate appendices: inquiry and three operational models		
Tutor Pekka Penttinen	Master's thesis assigned by Mannerheim League for Child Welfare	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON NUORISOTOIMINTA KEHITTÄMISEN KOHTEENA	4
2.1	Mannerheimin Lastensuojeluliiton työn taustat.....	4
2.2	Mannerheimin Lastensuojeluliitto nuorisotoimijana	4
2.3	Nuorisotyötä vai –toimintaa?.....	6
2.4	Toimijat paikallisyhdistyksissä.....	8
2.5	Nuoret vapaaehtoistoimijoina	8
3	TUTKIMUKSELLINEN KEHITTÄMINEN	12
3.1	Kehittämistarve ja tavoite	12
3.2	Kehittämisprosessi	14
3.3	Delfoi tutkimuksellisessa kehittämisessä	16
4	MLL:N NUORISOTOIMINNAN KEHITTÄMISTARVE.....	19
4.1	Kehittämistarpeen arviointi	19
4.2	Kehittämistarpeen analysointi	21
4.2.1	Nuoret ja aikuiset aktiivisina toimijoina	21
4.2.2	Vaikuttamistoiminta.....	22
4.2.3	Tukemisen muotojen toimivuus.....	24
4.2.4	Haasteet toiminnassa.....	26
4.3	Yhteenvedo kehittämistarpeesta	29
5	TOIMIJOIDEN NÄKEMYS NUORISOTOIMINNAN KEHITTÄMISESTÄ ...	31
5.1	Työskentelyn toteutus Delfoi-menetelmää hyödyntäen	31
5.1.1	Aineiston koonti.....	31
5.1.2	Analyysin vaiheet.....	32
5.2	Ensimmäinen Delfoi-kierros: Lähtökohdat kehittämiselle	33
5.3	Toinen Delfoi-kierros: Toimivuus, epävarmuustekijät ja mahdollisuudet ..	36
6	TOIMINTAMALLIT MLL:N NUORISOTOIMINTAAN	41
6.1	Toimintamallien lähtökohdat ja käyttöönotto.....	41
6.2	Toimintamallien rakenne	42
6.3	Toimintamallien kokemukset ja muokkaaminen.....	43
7	POHDINTA	44

LÄHTEET	47
---------------	----

LIITTEET

Liite 1 Monisivuinen liite: Paikallisyhdistysten kyselylomake

Liite 2 Monisivuinen liite: Toimintamalli: Nuorisotoiminnan aloittaminen MLL:n paikallisyhdistyksessä

Liite 3 Monisivuinen liite: Toimintamalli: Nuoret osallistuvat hallitustyöhön MLL:n paikallisyhdistyksessä

Liite 4 Monisivuinen liite: Toimintamalli: Verkk@ritoiminta MLL:n paikallisyhdistyksessä

1 JOHDANTO

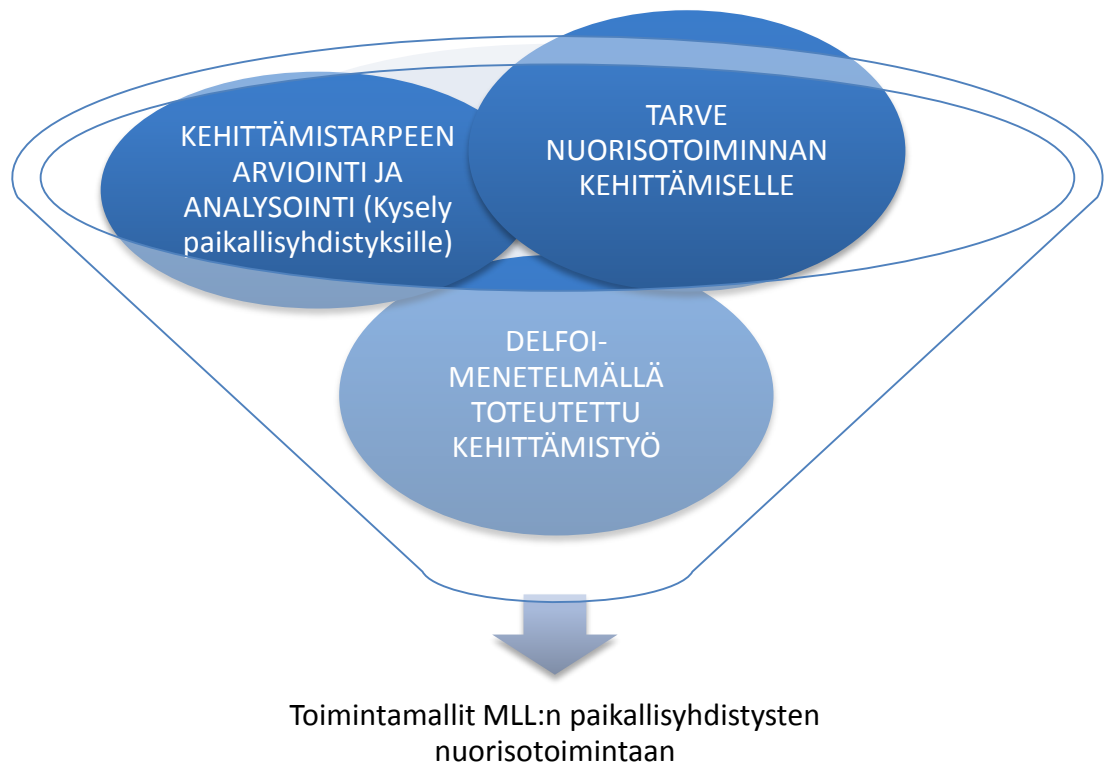
Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin selvityksen mukaan (2011, 16-18) neljän suuren suomalaisjärjestön vapaaehtoistyön rahallinen arvo kohoaa yli 130 miljoonaan euroon vuodessa. Tutkimuksen kohteena olivat Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen 4H-liitto, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ja Suomen Punainen Risti. Mannerheimin Lastensuojeluliiton vapaaehtoistyön rahallinen arvo on kokonaismäärästä noin 12 miljoonaa euroa. Näiden neljän järjestön vapaaehtoistyön määräksi muodostuu keskimäärin lähes 11 miljoonaa tuntia vuodessa, mikä vastaa 6700 henkilötyövuoden panna, kun yhden henkilön työn tuntimääräksi lasketaan keskimäärin 1600 tuntia vuodessa. Näin ollen vapaaehtoistoimintaan sijoitettu euro palaa yhteiskunnalle kuusinkertaisena takaisin.

Nuorten osallistuminen järjestötoimintaan on laskenut 2000 –luvulla selkeästi. Jos urheiluseuratoimintaa ei huomioida, 10-29 –vuotiaiden nuorten osallistuminen järjestötoimintaan on 5 prosentin luokkaa. Järjestöissä toimiminen on vähentynyt erityisesti kaikkein nuorimmassa alle 15-vuotiaiden ikäryhmässä (Suomen Nuorisoyhteistyö – Alianssi ry, 2012, 47). Toisaalta kymmenen vuoden aikana nuorten osuus vapaaehtoistoimintaan osallistuneissa on noussut 4 %, tavoittaen tällä hetkellä 37 % 15-20 –vuotiaista nuorista (Kuusisto & Pessi 2012, 176-178). Tämän perusteella voi päätellä vapaaehtoistoiminnan tapahtuvan joko jossain muualla kuin järjestöissä tai lähinnä urheiluseuroissa.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on yhteisö, joka muodostuu keskusjärjestöstä, 10 piirijärjestöstä ja 566 paikallisyhdistyksestä. Henkilöjäsenet ovat jäseninä paikallisyhdistyksissä. Paikallisyhdistyksissä on jäseniä yli 92 000 (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2012a). Mannerheimin Lastensuojeluliitossa vapaaehtoistoiminnan tunnetuimpia ja suurimpia muotoja ovat paikallisyhdistystoiminta sekä yläkouluissa toimiva tukioppilastoiminta. Näillä kahdella toiminnalla on jo olemassa oleva yhteys. Yli puolet MLL:n paikallisyhdistyksistä tai piirijärjestöistä toimii yhteistyössä paikallisten tukioppilaiden kanssa (Peura 2012, 12). Usein kuitenkin paikallisyhdistysten nuorisotoiminta jää tähän. Alueella tiedetään olevan tukioppilaita tai heitä tuetaan taloudellisesti, mutta toiminta ei saa sen suurempaa jatkoa tai sitä ei kehitetä paikallisyhdistyksen ja koulun välisenä yhteistyönä.

Tarve nuorisotoiminnan kehittämiseksi on lähtenyt paikallisyhdistysten halusta tarjota perhetoiminnan lisäksi myös nuorille sopivia toimintamuotoja. Näitä toimintoja voisi käyttää osittain myös tukioppilastoiminnan ja yhdistyksen välisen yhteistyön kehittämisessä. MLL nähdään monipuolisena lapsi- ja perhetoiminnan järjestönä, mutta nuoret ovat olleet melko pienessä osassa järjestön historian aikana. Piirijärjestöjen yksi tärkeimmistä tehtävistä on tukea paikallisyhdistyksiä omalla alueellaan, jolloin toimintamalleja nuorisotyöhön kaivataan myös piirien näkökulmasta. Nuorisotoiminnan kehittäminen voisi tarjota myös mahdollisuuksia uusien vapaaehtoisten rekrytoimiselle. Tällä hetkellä nuorten kanssa toimimiseen liittyviä vapaaehtoistyön muotoja ei valtakunnallisesti ole tarjolla Lasten ja nuorten puhelimen ja netin päivystäjänä toimimista lukuun ottamatta. Tarve toiminnan kehittämiseksi tiedostettiin myös MLL:n keskusjärjestössä, mutta kehittämistarvetta haluttiin aluksi analysoida kyselyllä, jotta kehittämiskohteet olisivat oikeita. Tämän jälkeen käynnistettiin kehittämisprosessi, johon otettiin myös MLL:n paikallisyhdistysten ja piirien toimijoita mukaan.

Opinnäytetyön taustatietoja ja MLL:n nuorisotoiminnan tämänhetkisen tilan kartoitusta varten MLL:n paikallisyhdistyksille toteutettiin kysely, johon vastasi 73 yhdistystoimijaa. Kyselyn (2012) perusteella useat paikallisyhdistykset olisivat valmiita kehittämään nuorisotoimintaa, mutta suurimmiksi ongelmakohtiksi mainitaan ajan- ja tiedonpuute. Kyselyssä nousi esiin kehittämiskohteita nuorisotoiminnan aloittamiseen, nuoren hallitustyöskentelyyn ja nuorten ryhmätoiminnan kehittämiseen liittyen. Jotta kehittämisessä huomioidaan MLL:n järjestörakenne, erilaiset toimijat, maantieteelliset erot ja yhdistysten eroavaisuudet esimerkiksi yhdistyksen kokoon tai toimijakuntaan liittyen, kutsuttiin koolle kehittämisryhmä. Kehittämistyötä tehtiin opinnäytetyössä Delfoi-menetelmällä sähköisessä keskustelufoorumissa, joka koostui 15:sta MLL:n paikallisyhdistyksen tai piirijärjestön toimijasta. Kehittämistyöhön henkilöt valikoituivat oman aktiivisuutensa ja mielenkiintonsa kautta. Keskusteluympäristöä hallinnoivat ja tehtävänannot tekivät opinnäytetyön tekijä ja toinen MLL:n keskusjärjestön työntekijä.



KUVIO 1. Toimintamallien kehittäminen MLL:n nuorisotoimintaan

Opinnäytteen tavoitteena oli kehittää yhdistyksille tarpeesta lähteviä toimintamalleja (KUVIO 1), joiden avulla yhdistys pystyy kehittämään nuoriin liittyviä toimintamuotoja omien resurssiensa puitteissa. Opinnäytetyön tuloksena syntyvät mallit levitetään MLL:n viestintäkanavia hyödyntäen paikallisyhdistysten ja piirien käyttöön sekä niihin tuotetaan oheismateriaalia.

2 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON NUORISOTOIMINTA KEHITTÄMISEN KOHTEENA

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton työn taustat

Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) nuorisotyötä toteutetaan MLL:n paikallisyhdistyksissä ympäri Suomea. Paikallisyhdistyksiä oli syyskuun 2012 lopussa 566 kappaletta. Paikallisyhdistys toimii omalla alueellaan MLL:n arvojen, toimintaperiaatteiden ja liittokokouksessa määriteltyjen linjausten mukaan ja edistää jäsentensä valitsemilla tavoilla lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia. Paikallisyhdistyksen toimintaa ohjaavat myös yhteiset säännöt.

MLL on poliittisesti sitoutumaton järjestö, mutta yhteiskunnallisen aktiivisuuden kasvattaminen esimerkiksi pienryhmätoiminnan, yhdessä päättämisen ja kokoustaitojen osalta voivat olla niitä toimintoja, joilla paikallisyhdistykset voivat vaikuttaa nuorten aktiivisuuden kasvattamiseen. Paikallisyhdistystasolla myös vaikuttaminen voi tuntua todemmukaisemmalta. Esimerkkinä osallistuminen paikallisyhdistyksen tekemään kyselyyn nuorille siitä minkälaisia toimintoja ja toimintapaikkoja paikkakunnalta puuttuu, millaisiin toimintamuotoihin nuoret mieluiten osallistuisivat tai minkälaisia toimintamuotoja nuoret itse haluaisivat tuottaa paikallisyhdistyksen kanssa yhteistyössä.

2.2 Mannerheimin Lastensuojeluliitto nuorisotoimijana

Voluntarismi on MLL:n toiminnassa erittäin tärkeässä osassa myös nuorisotyön osalta. MLL:n toiminnan rahoitus perustuu muun muassa ihmisten vapaaehtoisesti maksamiin jäsenmaksuihin, lahjoituksiin sekä rahapeliä pelaamisesta saataviin avustuksiin. Nuoret osallistuvat toimintaamme vapaaehtoisesti niin kuin myös aikuiset ja lapset. Nuoret näkevät vapaaehtoistyön enemmän toimintamuotona ja – tapana, ei niinkään tietyn järjestön toimintaan osallistumisena (Lehtonen & Lind 2011, 9). Tämän vuoksi nuorille suunnattuja toimintamuotoja voisikin vapaaehtoistoiminnan osalta pohtia esimerkiksi eri järjestöjen välisenä yhteistyönä eikä niinkään järjestökohtaisena toimintana. Nuorille suunnatun vapaaehtoistoiminnan koulutuksessa (Mäkelä & Peltonen 2012, 71-75) on esimerkiksi pyritty luomaan malli, jossa nuoret saavat käsityksen vapaaehtoisuudesta

ja tämän jälkeen he voivat itse pohtia mihin vapaaehtoistoiminnan muotoon he haluaisivat lähteä tutustumaan. Tällöin kaikki mahdollisuudet ovat nuorille avoinna eikä heitä lähtökohtaisestikaan pyritä saamaan esimerkiksi tietyn järjestön vapaaehtoisiksi.

Nuorten tarpeiden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen sekä tarpeiden tiedostaminen on suuressa osassa MLL:n paikallisyhdistysten nuorisotoiminnassa. Nuorten tarpeita tulee kysyä toimintaa suunnitellessa. Toiveita tulee myös kunnioittaa niiden pysyessä laillisuuden piirissä. Nuoret yleisesti eivät kuitenkaan usko pystyvänsä vaikuttamaan oman paikkakuntansa toimintaan vaan ainoastaan joka kymmenes kokee voivansa vaikuttaa (Myllyniemi 2009, 58). Nuoret kokisivat tekemisen mielekkyyden sekä taitojensa kehittämisen erittäin tärkeänä järjestötoiminnassa (Pajunen & Schadewitz 2007, 25), jolloin tähän tarpeeseen on myös syytä vastata MLL:n toiminnassa. Jokainen paikallisyhdistys vastaa itse siitä millaisiin tarpeisiin nuorisotoiminta omalla paikkakunnalla vastaa.

Paikallisyhdistysten nuorisotoiminta pyrkii saamaan nuoren ymmärtämään olevansa yhteisönsä kykenevä, osallistuva ja aktiivinen jäsen ja, että nuori pystyy omalla toiminnallaan vaikuttamaan oman ympäristönsä asioihin. Sosiaalisilla suhteilla on myös suuri merkitys toiminnan aloittamiseen ja siinä pysymiseen (Pajunen & Schadewitz, 2007, 24-25). Näin ollen esimerkiksi ryhmätoiminnan tai nuorten tervetulleiksi toivottamisen vaikutusta ei tule väheksyä paikallisyhdistystyössä. Nuorisotoiminnan tavoitteena on myös kasvattaa uusia aktiivisia toimijoita MLL:n toiminnan pariin. Tavoitteena olisi saada MLL:oon polku, jota pitkin pystyisi toimimaan järjestössä koko elämänsä ajan aloittaen perhekahvilassa vierailevasta vauvasta, iltapäiväkerholaisesta ja retkille osallistujasta aktiivista nuorisotoimintaa kohden ja jatkaen siitä kohti aikuisuutta ja mahdollisuutta hallituksessa toimijuutta päätyen kylämummi- tai vaaritoimintaan.

Aikuisten kasvatusoikeus- ja vastuu on luultavasti vapaaehtois pohjalta toimivassa järjestössä se vaikein kohta. Suurin osa nuorten ryhmistä esimerkiksi toimii vapaaehtoisten järjestämänä tai yksittäisinä tapahtumina, joissa vapaaehtoiset toimijat ovat pääosassa. Toimijat nähdään enemmän nuorten opastajina ja tukena kuin selkeänä auktoriteettina. Toimijat tuovat myös nuorten näkökulmaa ja mahdollisia puutteita esimerkiksi kunnan päättäjätasolle ja toimivat näin nuorten puolestapuhujina. Usein toimitaan myös yhteistyössä esimerkiksi kunnan nuorisotoimen tai muiden toimijoiden kanssa.

Nuorisotoiminnan arvoperusta nousee MLL:n omista arvoista ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton nuorisotoiminnan perustana on lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen, jota toteutetaan erityisesti edistämällä lasten ja nuorten kuulemistä ja osallisuutta sekä nuoruuden kunnioittamista ja suojelemista. Liiton tasolla nuorisotyön tarkoituksena on nostaa nuorten itsetuntoa, tukea nuorten empatian kykyä ja tuoda esille nuoruusiän hyviä puolia. MLL pyrkii vaikuttamaan yhteiskuntaan ja yleiseen mielipiteeseen niin, että nuorten asema vahvistuu ja asenteet nuoria kohtaan muuttuvat myönteisemmiksi.

2.3 Nuorisotyötä vai –toimintaa?

Nuorisolain (72/2006, § 2) mukaan nuorisotyöllä tarkoitetaan ”nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista ja sukupolvien välistä vuorovaikutusta”. Tähän peilaten MLL:n paikallisyhdistysten tekemä työ luetaan nuorisotyöksi hyvin selkeästi. Paikallisyhdistysten tekemä nuorisotyö on monipuolista ja jokaisessa yhdistyksessä kyseisen yhdistyksen ja sen toimialueen tarpeisiin vastaavaa. Nuorisotyön muodot vaihtelevat nuorten ryhmistä kerhotoimintaan, nuorisokahviloiden pitämisestä kesätyöpaikkojen etsintäiltoihin ja nuorten vaikuttajaryhmistä paikallisyhdistyksen hallituksessa olevaan nuorisojäsenen.

Paikallisyhdistysten nuorisotoiminnan toivotaan olevan ennen kaikkea ennaltaehkäisevää toimintaa, ei niinkään korjaavaa. Tämä erottaa myös ammatillisen nuorisotyön vapaaehtoisten tekemästä nuorisotyöstä. Soanjärvi (2011, 102–103) toteaa vapaaehtoisten tekemän nuorisotyön vähentävän ammatillisen nuorisotyön arvostusta, kun kuka tahansa voi käytännössä ”puuhastella” nuorten kanssa. Tämän vuoksi pyrimmekin puhumaan paikallisyhdistysten toiminnasta nuorisotoimintana, ei – työnä. MLL:n paikallisyhdistysten tekemä nuorisotoiminta on hyvin pitkälti vapaaehtoistyövoimin tehtävää toimintaa, joka perustuu vapaaehtoisten omiin voimavaroihin ja yhdistyksen omiin tavoitteisiin. Nuoren kehittymistä omaksi itsekseen on vaikea todentaa, jos taustalla ei ole mitään tietoa tavoitteen saavuttamisesta. MLL:ssa pyritäänkin tiedottamaan ja kouluttamaan paikallisyhdistysten nuorisotoiminnasta kiinnostuneita toimijoita, jotta nuoren yksilöllisyyden, ainutlaatuisuuden ja omaleimaisuuden tunnistaminen, tunnustaminen ja tukeminen muuttuvat todelliseksi myös paikallisyhdistysten toiminnassa. Innostavien oppimiskokemusten luominen ja henkilökohtaisten mahdollisuuksien kehittäminen on

haastavaa ja antaa haasteen myös paikallisyhdistysten nuorisotoimintaa suunnitteleville ja sitä tukeville. Paikallisyhdistykset toivovat valmiita toimintamalleja ja toimintaideoita, mutta usein täysin samankaltaisten toimintaideoiden toimivuus ympäri Suomea on mahdotonta.

Nuorisotoiminnassa nuorten vapaaehtoinen mukanaolo ja nuorten tarpeiden kuuleminen ja kunnioitus on ilmeinen asia, mutta tämä asia voi olla melko vaikea monille paikallisyhdistyksille. Yhdistykset eivät aina muista, ymmärrä tai käsittele nuorten vapaaehtoista osallistumista ja syitä sen mahdolliselle epäonnistumiselle vaan joskus toiminta menee enemmän yhdistys, kuin nuori edellä.

Oppimisympäristöt vaihtelevat MLL:n paikallisyhdistystyössä nuorisotoiminnan osalta fyysisiltä ominaisuuksiltaan paikallisyhdistyksen ja toimintamuodon mukaan. Toimintaympäristöön vaikuttaa ensisijaisesti mistä toiminnasta on kyse, mutta pitkälti myös esimerkiksi se, keneen toiminta suuntautuu. Paikallisyhdistykset tekevät paljon yhteistyötä esimerkiksi nuorisotalojen kanssa ja silloin usein toimintaympäristönä fyysisesti on nuorisotalo tai –tila. Päämääränä kuitenkin aina on taata nuorten kasvu, motivoiden ja innostaen nuoria oppimaan sekä tunnistamaan ja tunnustamaan oma oppiminen.

Nuorisotyön oppimisympäristöille ominainen epämuodollinen luonne on haastava paikka paikallisyhdistystyölle. Monelle yhdistykselle epämuodollinen toiminta tai toiminnan luonne tarkoittaa samaa kuin epäselvä. Monien yhdistysten pääasiallinen toiminta on koostunut pitkään alle kouluikäisten toiminnasta ja silloin toiminta on yleensä melko muodollista. Näin varsinkin, jos lapset ovat yksin ilman vanhempia esimerkiksi kerhotoiminnassa. Nuorten parissa toimiminen saattaa olla yhdistykselle hieman jopa pelottavaa, jolloin toiminnankin halutaan olevan mieluiten hyvin muodollista ja hyvin aikataulutettua, vailla vapaata aikaa tai toimintaa, joka suunnitellaan yhdessä nuorten kanssa.

Pienryhmätoiminnan linkittäminen paikallisyhdistysten aikuisten ryhmätoimintaan eli käytännössä hallitustyöskentelyyn voisi olla mahdollista myös MLL:n paikallisyhdistyksissä. Pienryhmä olisi nuorille sopiva paikka toimia ja sitä kautta vaikuttaa esimerkiksi omaan asuinympäristöönsä. Tällainen pienryhmä voisi toimia myös projektimuotoisena toimintaympäristönä, jolloin nuoret olisivat ryhmässä vain hetken tehden oman

osuutensa projektimaisesti ja nuorten mahdollisesti vaihtuessa uuden projektin tai tavoitteen alkaessa.

Paikallisyhdistysten toimintamuotoihin ei istu kovin helposti pysyväisluonteinen nuorisotoiminta jo sen takia, että toimijajoukko vaihtuu melko usein. Tämän lisäksi monesti toimijoiden kiinnostuksen kohteet muuttuvat myös muun paikallisen toiminnan kehityksessä ja asuinalueiden muuttuessa.

2.4 Toimijat paikallisyhdistyksissä

MLL:n jäsenten ikäjakauma on alhaisempi moniin muihin kansalaisjärjestöihin verrattuna. Ikäjakaumasta johtuen nuoriin liittyvien toimintamuotojen kehittämistä voidaan ajatella monesta eri näkökulmasta. Haluavatko alle kouluikäisten lasten vanhemmat kehittää nuoriin liittyviä toimintamuotoja? Vai haluavatko nämä toimijat nimenomaan kehittää nuoriin liittyviä toimintamuotoja, koska itse ovat mahdollisesti vielä nuoria tai oma nuoruus on vielä melko hyvin muistissa? Toinen lukunsa on yhdistysten ne toimijat, joiden omat lapset ovat jo nuoria. Tässä kuitenkin piilee ongelmatilanne. MLL menettää yhdistystoimijoita koulujen vanhempainyhdistyksille ja erilaisille harrastusseuroille usein sitä mukaa, kun jäsenien omat lapset kasvavat pikkulapsivaiheesta ulos. Näille vapaaehtoisille olisi hyvä löytyä toimintamalleja, joissa voivat lähteä kulkemaan samaa matkaa lapsen kasvaessa nuoreksi.

Yhdistyksistä suurin osa toimii täysin vapaaehtoisten voimin. Muutamissa kymmenissä yhdistyksissä on myös palkattua henkilökuntaa. Tuntityöntekijöitä löytyy useammalta yhdistykseltä esimerkiksi muskaritoiminnasta tai lasten liikuntakerhoista. Harvemmin kuitenkin palkatut työntekijät tekevät nuoriin liittyviä toimintoja, toki muutamia poikkeuksia tässäkin on.

2.5 Nuoret vapaaehtoistoimijoina

Kirjan *A new impetus for European youth White paper* (2002, 73) mukaan kiinnostus vapaaehtoistyötä kohtaan on lisääntynyt vuosien saatossa ympäri Eurooppaa ja vapaaehtoistyö koetaan niin omaa toimintaa ja itseään kehittäväksi toimintamuodoksi kuin myös hyödylliseksi esimerkiksi tulevaisuuden työllistymisen kannalta.

Nuorten toimintaa suunniteltaessa järjestö tai sen toimijat eivät saisi suunnitella toimintaa kuitenkaan liian pitkälle. Pitäisi antaa osallistujille eli nuorille mahdollisuus kehittää toimintaa ja myös ymmärtää erilaisten oppimisympäristöjen kuten vapaaehtoistyökentällä toimimisen mahdollisuudet. Myös Nieminen (2001, 180–181) on vapaaehtoistyön opintojaksoa yliopisto-opiskelijoille kokeillessa huomannut, ettei kurssin tule olla liian opettajakeskeistä tai ylhäältäpäin annettua ja sama asia toimii myös järjestökentällä. Kyseiselle yliopistokurssille osallistuneet tulivat kartoittamaan kurssilla myös ammatillista kokemustansa ja tämän ammatillisen puolen tai tulevaisuuden hyötyjen saamisen, koen tärkeäksi myös nuoremmilla 13–19-vuotiaille osallistujilla.

Nuoret kokevat erityisesti järjestöt myönteisen yhteisöllisyyden luojiksi ja vaalijoiksi (Lundbom & Eskelinen 2012, 184). Nuorille tärkeitä vapaaehtoistyöhön motivoivia tekijöitä ovat velvollisuudentunteen tai auttamisen halun ohella sosiaalisten suhteiden luominen. Muita motivoivia tekijöitä voi Lundbomin & Eskelisen (2012) mukaan olla niin sanotun ”CV-sukupolven” aikana vapaaehtoistyöstä saatavat merkinnät ansioluetteloon. Vapaaehtoisuus voi olla hyödyksi työnsaannissa, osana opintoja tai se voidaan huomioida opiskeluvalinnoissa.

Kuitenkin nuorista ja heidän vapaa-ajastaan kilpaillaan tämän hetken yhteiskunnassa joskus kovastikin. Jokainen taho haluaa uusia toimijoita joukkoonsa ja kuitenkin nuorilla itsellään on valta päättää siitä miten viettävät vapaa-aikansa. Itse näkisin kuitenkin vielä vanhempien nuorten innostamisen mahdollisuutena. Yli 20 –vuotiaat, mutta alle 29-vuotiaat ovat suuri voimavara, joiden hyödyntäminen ja mukaan saaminen on iso kehittämisen paikka tulevaisuudessa.

Lähteenmaan (1997, 144-145) mukaan myös yhteiskunta on elänyt jo pidempään sellaista muutosta, jossa entistä tärkeämmäksi tulee itsetutkiskelu sekä omien eettisten päätösten tekeminen. Tämän vuoksi luultavasti ympäristöön, luonnonsuojeluun ja ihmisoikeuksiin liittyvät vapaaehtoistyön tavat ovatkin Nuorisobarometria mukailleen nuorilla kiinnostuksen kohteena. Useimmiten halutaan muuttaa jotain paremmaksi, halutaan vaikuttaa isoihin asioihin. Kuitenkaan aina se ei ole mahdollista tai ainakin on helpompaa aloittaa pienemmistä asioista. Kuitenkin tällaiseen ”maailmanparannusajatteluun” voi olla hyvä tarttua. Jos nuorta kiinnostaa olla mukana vaikuttamassa maailman tai Suomen asioihin, siihen tulisi antaa paremmat mahdollisuudet kuin tähän mennessä.

Mahdollisuuksia voisi antaa esimerkiksi koulussa. Erilaisten vapaaehtoistyön toimintamuotojen tuominen peruskouluun voisi innoittaa lapsia ja nuoria vapaaehtoistoiminnan pariin edes tutustumaan. Muutamissa maissa vapaaehtoistoimintaa tuodaan koulun kautta lasten ja nuorten elämään (Clark 2011, 56–59). Koululainen ei tällöin välttämättä siinä hetkessä, siinä iässä kiinnostu toimimaan vapaaehtoisena, mutta se voi toimia innoittajana myöhempään toimimiseen. Hyödyiksi Clark mainitsee myös esimerkiksi mahdolliset ensimmäiset työkokemukset, vapaaehtoistyötä tekevien vertaisten tuen ja uudet ihmissuhteet sekä aikuiskontaktin.

Vapaaehtoistyö kehittää monia erilaisia taitoja niin lapsilla, nuorilla kuin aikuisillakin ja on selvää, että jokainen joka toimintaan lähtee, saa siitä myös itselle jotain. Vapaaehtoistoiminnassa on helppo tapahtua satunnaisoppimista sekä informaalia oppimista, joka hyödyttää henkilöä myös jatkossa. Tärkeää olisi kuitenkin, että vapaaehtoistyössäkin aina välillä pysähdyttäisiin miettimään mitä olemme oppineet. Oppimiskokemukset ovat jokaisella ihmisellä erilaisia ja myös oppiminen on erilaista ja eri asioihin keskittyvää. Kuitenkin varsinkin nuorille ihmisille on tärkeää pukea sanoiksi se oppiminen ja se mitä toiminta on heille antanut heidän omasta mielestään, jotta aihe pysyy kiinnostavana.

MLL:n paikallisyhdistysten tekemä nuorisotoiminta on parhaimmillaan osallisuutta tukevaa sosiaalisuutta, nuorten liittämistä yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseniksi. Monilla nuorilla saattaa olla ajatus ja halu muuttaa maailma, mutta todellisuudessa vaikuttaminen voisi olla yksinkertaisinta aloittaa omasta asuinympäristöstään. Hyväksi havaittujen käyttäytymistapojen ja mallien siirtäminen nuoremmille sukupolville korostuu MLL:n paikallisyhdistysten tavoitteissa, koska oma asuinympäristö halutaan pitää hyvinvoivana, myös oman perheen hyvinvointi huomioiden. Nuoret pääsevät paikallisyhdistysten toiminnassa parhaimmassa tapauksessa vaikuttamaan omien yhteisöjen ja yhteiskunnan kehittämiseen ja uudistamiseen sekä aikuisten että nuorten näkökulmat huomioiden. Tähän tavoitteeseen pääsee kuitenkin MLL:n paikallisyhdistyksistä vain muutama ja kehittämistyötä on tehtävä juuri tämän aiheen tiimoilta.

Myllyniemen (2012, 19–23) mukaan 37% nuorista osallistuu vapaaehtoistoimintaan jollain tavalla. Nuoret ovat monipuolisimmin vapaaehtoistyössä mukana perinteisten yleishyödyllisten kansalaisjärjestöjen toimintakentillä kuten luonnonsuojelussa, ympäristönsuojelussa sekä ihmisoikeuksiin ja monikulttuurisuuteen liittyvissä toiminnoissa.

Näiden nuorten lisäksi 27 % vastaajista haluaisi osallistua vapaaehtoistoimintaan jos heitä pyydetäisiin. Loput eli noin kolmannes vastaajista ei siis barometrin mukaan halua eikä toimi vapaaehtoistoiminnassa. Tämän selvityksen valossa MLL:lla ja monilla muilla vapaaehtoistyötä koordinoivalla taholla olisi mahdollisuus saada toimintaansa myös monia nuoria jos vain toimijat osaisivat pyytää nuoria ja kehittää heidän kanssaan heille sopivaa toimintaa.

3 TUTKIMUKSELLINEN KEHITTÄMINEN

3.1 Kehittämistarve ja tavoite

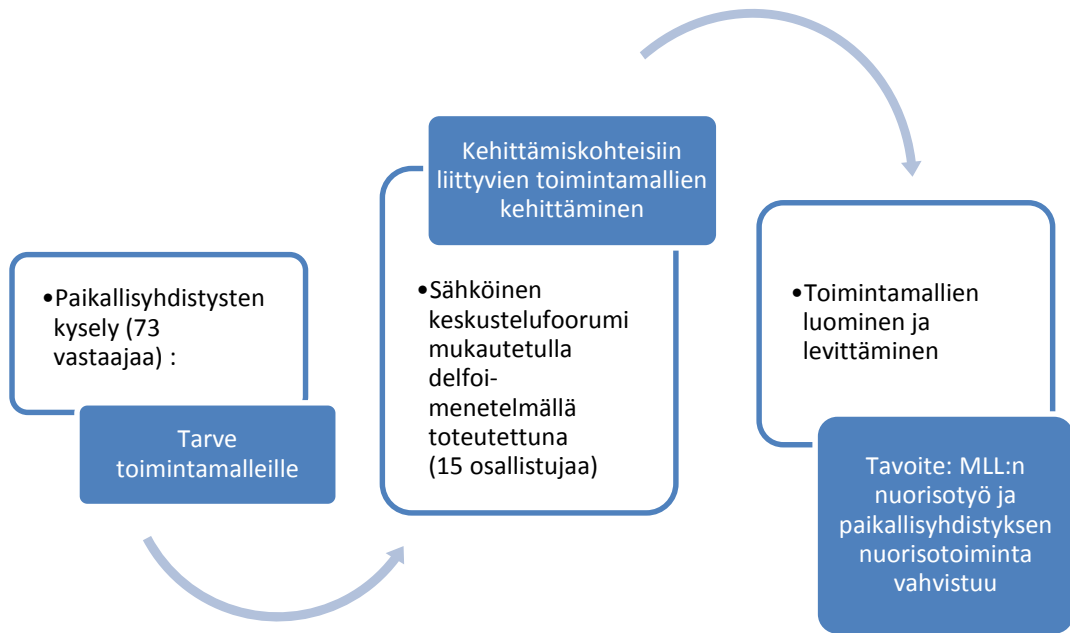
Kehittämisellä tarkoitetaan tiettyjen toimintaperiaatteiden ja toimintojen tarkoituksellista muuttamista. Kehittämisen tarkoituksena on jokin aikaisempaa parempi, tehokkaampi tai muuten parempi tila. Kehittämistä voidaan tehdä niin ihmisten osaamisen kuin heidän tekemien tehtäväkokonaisuuksien osalta. (Kirjonen 2008,117-118).

Kehittämistoiminta on arjen toimintakykyyn ja oppimiseen vaikuttava prosessi, joka on suunniteltu huolellisesti ja omaa selkeät tavoitteet. Myös konkreettinen muutos kehittämistoiminnan myötä on tärkeää. Tavoitelähtöisyys ohjaa aina kehittämistoimintaa. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta kytkee yhteen tutkimuksen ja kehittämisen hyvät puolet pyrkien tieteelliseen tiedontuotantoon ja konkreettiseen kehittämiseen (Toikko & Rantanen

<http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewFile/1088/919>).

Parhaimmillaan kehittämistyön toteuttajat ovat mukana jo kehittämisen tavoitteista ja menettelytavoista päätettäessä. Tällöin kehittämistyö ei ole vain teknistä asiantuntijatyötä, jonka tavoitteet tulevat jostain ulkopuolta. (Kirjonen 2008, 121). Kehittämistarve MLL:n nuorisotoiminnalle on lähtenyt niin MLL:n keskusjärjestön, MLL:n piirijärjestöjen ja MLL:n paikallisyhdistysten tarpeesta saada toimintaa pikkulapsiperheiden lisäksi myös nuorille sekä löytää keinot innostaa nuoria mukaan järjestötoimintaan.

Kehittämistoiminta opinnäytetyössä rakentuu Nuorten asiat ja toiminta MLL:n paikallisyhdistyksissä –kyselyn (LIITE 1) sekä MLL:n nuorisotoiminnan yhteisen ymmärryksen löytämiseen asiantuntijakeskustelulla. Yhteistä ymmärrystä etsitään sähköisellä keskustelufoorumilla Delfoi-menetelmällä (KUVIO 2). Toimintamallit on tarkoitus levittää valtakunnallisesti MLL:n toimijoiden käyttöön.



KUVIO 2. Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan toteutuminen opinnäytetyössä

Opinnäytetyöni tavoitteena on MLL:n nuorisotyön ja paikallisyhdistysten nuorisotoiminnan vahvistuminen. Söderlundin (2012, 199) mukaan järjestöjen tekemän kehittämistyön tavoitteena tulisi olla nykyaikaan sopivien toimintamallien suunnittelu. Varsinaiseksi tutkimusongelmaksi muodostui 13-18 –vuotiaille suunnattujen toimintojen ja vaikuttamismahdollisuuksien vähyys MLL:n toiminnassa.

Kehittämiskohteena on Mannerheimin Lastensuojeluliiton liittoyhdistisö. Tähän kuuluvat keskusjärjestö, piirijärjestöt ja paikallisyhdistykset (KUVIO 3). Kehittämistoiminnassa suunnataan paikallisyhdistysten toimintaan, mutta koska keskusjärjestö sekä piirit ovat paikallisyhdistysten toiminnan tukijoita, kehittämistoiminta kohdistuu myös heidän toimintaan.



KUVIO 3. MLL:n järjestö rakenne.

Varsinainen Delfoi-paneeli koostui MLL:n paikallisyhdistysten toimijoista sekä MLL:n työntekijöistä piiri- ja keskusjärjestön tasolta. Paneelin henkilöt osallistuivat paneeliin vapaaehtoisesti ja heitä rekrytoitiin mukaan ympäri Suomea.

Kehittämistehtävänä oli toimintamallien luominen MLL:n nuorisotoimintaan. Kehittämistarve pohjautui MLL:n paikallisyhdistysten kyselyn tuloksiin. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta keskittyi laadulliseen analyysiin mukautetun Delfoi-menetelmän mukaisesti. Delfoi-menetelmä toteutettiin MLL:n Moodle-ympäristössä, jonne luodaan sähköinen oppimisympäristö. Moodlen kautta halukkaat MLL-toimijat ympäri Suomea pääsevät mukaan keskusteluihin haluamaan ajankohtana omalta kotikoneeltaan. MLL:n paikallisyhdistysten toimijat kutsuttiin mukaan erilaisin menetelmin niin kasvokkain kohtauksissa kuin postin välityksellä.

Kehittämistehtävän muodostuminen on lähtenyt paikallisen ja piiritason toimijoiden toiveesta ja keskusjärjestön tarpeesta vastata tähän toiveeseen. Paikallisista toimijoista monet lähestyvät sekä piirejä että keskusjärjestöä tarkemmin nuorisotoiminnan kuvausten ja valmiiden toimintamallien toivossa. Piirien toimijat kyselyjen lisäksi ja osittain niistä johtuen haluavat kehittää myös omaa tai / ja alueellista toimintaa. Näin ollen kehittämistehtävä palvelee koko liittoyhteisöä niiden toimijoiden osalta, jotka kokevat ja näkevät nuoriin liittyvät toimintamuodot tärkeänä ja osana liiton toimintaa.

3.2 Kehittämisprosessi

Niin sanottujen heikkojen signaalien seuraaminen on myös osittain johtanut nuorisotoiminnan kehittämisen tarpeeseen. Heikkoja signaaleja tiedustellaan paikalliselta tasolta, koska usein heikkoja signaaleja havaitsevat helpommin erityisryhmät, kuin asiantuntijat. Sitä kautta kehittämisprosessi saa alkunsa (KUVIO 4). Heikko tulevaisuussignaali on muutoksen ensioire, joka tulee tyypillisesti vahvaksi yhdistymällä toisiin signaaleihin. Vastaanottaja ja hänen tavoitteensa määrittelevät heikon signaalin merkittävyyden (Kuusi, Hiltunen & Linturi 2000, <http://elektra.helsinki.fi.ezproxy.utu.fi:2048/se/f/0785-5494/19/2/heikottu.pdf>).



KUVIO 4. Kehittämisen prosessin vaiheet

Kehittämisen prosessissa pyritään tavoittamaan toimijoiden omaa oppimista sekä oman toiminnan kehittämistä (Toikko & Rantanen 2009, 114). Varsinkin Delfoi-menetelmällä toteutettu keskustelu perustuu kokemustietoon, jota tässä tapauksessa on paikallisilla toimijoilla MLL:n paikallisyhdistyksissä ja piirijärjestöissä.

Kehittämisen prosessin tavoitteet ja niiden seuraukset on kirjattu auki seuraavaksi (TAULUKKO 1). Taulukolla pyritään kuvaamaan MLL:n toimijoiden osallisuus toimintamallien työstämisessä.

TAULUKKO 1. Kehittämisen mukaiset tavoitteet

KEHITTÄMISTAVOITTEET VAIHEITTAIN	TIEDONINTRESSEIHIN LIITTYVÄT TUTKIMUSTAVOITTEET	SEURAUKSET KEHITTÄMISELLE
Kysely MLL:n paikallisyhdistyksille	Tekninen tiedonintressi: <ul style="list-style-type: none"> - Tilastot - Avoimet vastaukset 	Yhdistysten kokemusten selvittäminen
Kyselyn arviointi ja analysointi	Praktinen tiedonintressi: <ul style="list-style-type: none"> - Tutkimuskohteen tulkinta - Asioiden merkityksen ja mielen löytäminen 	Kokemuksia analysoimalla tarpeellisten kehittämisskohteiden kartoittaminen
Manageriryhmä asettaa delfoi-kierrosten kysymykset ja rekrytoi vastaajat <ul style="list-style-type: none"> - Delfoi-kierrokset 	Emansipatorinen tiedonintressi: <ul style="list-style-type: none"> - Vapautuminen aikaisemmista ajatusmalleista ja uusien ajatusten kehittäminen 	Kehittämiskohteisiin liittyvien toimintaideoiden, toimintaohjeiden ja tarvittavien resurssien selvittäminen
Toimintamallien luominen ja levittäminen	Emansipatorinen tiedonintressi: <ul style="list-style-type: none"> - Tietoisuuden lisääminen MLL:n järjestötoiminnalla	MLL:n paikallisyhdistysten nuorisotoiminnan vahvistuminen

3.3 Delfoi tutkimuksellisessa kehittämisessä

Tutkimusmenetelmänä kehittämistyössä käytin Delfoi-menetelmää. Menetelmässä kootaan asiantuntijapaneeli, joka käy useamman kerran keskustelua saman aiheen tiimoilta ohjaajan viedessä keskustelua ryhmänmukaiseen suuntaan. Menetelmä antaa paljon liikkumavaraa tutkimuksen toteutuksessa vaikka joitain tunnusmerkkejä Delfoissa onkin. Delfoi – menetelmällä on neljä tunnuspiirrettä: asiantuntijan tunnistamat-

tomuus, useamman kierroksen prosessi, argumentointi ja palaute sekä asiantuntijaryhmä eli paneeli. Tässä työssä toteutuu kolme jälkimmäistä kohtaa, mutta asiantuntijat eli paikallisyhdistysten toimijat toimivat sähköisessä Moodle-ympäristössä omilla nimillään. Ryhmän jäsenet pyrkivät tuottamaan yhteisen ratkaisun, mutta pysymään samalla myös yksilöinä. Jäsenet voivat tehdä korjaus- ja muutosehdotuksia ja muuttaa kantaansa kesken toiminnan. Lopullisesta tuloksesta tiedotetaan kaikille osallistujille. Mitä suurempi ryhmä eli paneeli yhteiseen lopputulokseen pääsee sen parempi. Suomessa yleinen Delfoi-paneelin koko on 10-100 henkilöä, tässä tutkimuksessa henkilömääräksi muotoutui 15 henkilöä (<http://www.edelfoi.fi/fi/nd/delfoi/>, Kuusi 2003, 204-207).

Paneelin ohella Delfoi-menetelmää toteuttaessa keskeisessä roolissa on myös niin kutsuttu manageri-ryhmä, joka tässä työssä muodostui MLL:n työntekijöistä. Manageriryhmä vastaa tutkimuksen suunnittelusta, paneelin rekrytoinnista ja tutkimuksen kuljetelusta. Delfoi-prosessi jakautuu tässä työssä seuraaviin vaiheisiin:

1. suunnittelevan manageriryhmän kokoaminen tutkimuksen toteuttamista varten
2. tutkimuksen tavoitteiden määrittely
3. varsinaisen asiantuntijapaneelin kokoaminen
4. keskustelun toteuttaminen MLL:n Moodle-oppimisympäristössä
5. keskustelun vastausten analysointi ja toimittaminen osallistujille
6. Muutokset osallistujien kommenttien mukaan -> yhteenveto valmis

Kehittämistehtävä voi Delfoi-menetelmää käyttäessä olla sellainen, johon ei ole yksiselitteistä oikeaa vastausta ennen tutkimuksen aloitusta eikä usein tutkimuksen jälkeenkään. Kehittämistehtävän tulee olla sellainen, että se koetaan tärkeäksi ja että asiantuntijoilla on toisistaan poikkeavia käsityksiä ja näkökulmia (<https://edelfoi.fi/viewbulletin.page?bulletinId=5>). Delfoilla pyritään tuottamaan tietoa ja suuntaamaan toiminnan kehittämistä oikeaan suuntaan.

Delfoi-menetelmään kuuluu yleensä useita kyselykierroksia, joiden välissä kootaan annetut argumentit yhteenvedon muotoon ja työskentelyä jatketaan niiden pohjalta. Delfoi-menetelmän toteuttaminen verkossa antaa mahdollisuuden osallistujille nähdä ja kommentoida toistensa argumentteja jo keskustelun kuluessa, joten siltä osin mene-

telmä hieman muutti muotoaan tässä prosessissa. Lopuksi kuitenkin tuotetaan yhteenveto, joka viimeistään kokoaa kaikkien ajatukset yhteen sillä tavalla, kuin osallistujat ovat sen tarkoittaneet.

Kehittämistoiminta piti tässä työssä sisällään niin uusien ideoiden keksimisen, että niiden levittämisen ja vakiinnuttamisen. Toikko ja Rantanen (2009,16) kutsuvat tällaisen kehittämistyön tähtäävän uuden taidon ja tiedon siirtoon.

4 MLL:N NUORISOTOIMINNAN KEHITTÄMISTARVE

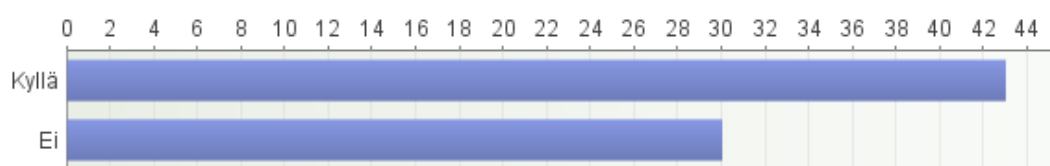
4.1 Kehittämistarpeen arviointi

Kehittämistarvetta lähdettiin kartoittamaan MLL:n paikallisyhdistysten puheenjohtajille toteutetulla kyselyllä. Kysely toteutettiin MLL:n Puheenjohtajapäivillä syyskuussa 2012. Vastaajina oli 73 paikallisyhdistyksen puheenjohtajaa, varapuheenjohtajaa tai toiminnanjohtajaa. Kyselylomakkeessa (Liite 1) kysyttiin seuraavista aihealueista:

- Onko yhdistyksessä nuorisotyön vastaava?
- Tuleeko vastaavalle / yhdistykseen nuorisotyön sähköinen uutiskirje?
- Minkälaista nuoriin, varhaisnuoriin tai heidän vanhempiinsa liittyvää toimintaa yhdistyksenne on tarjonnut viimeisen vuoden aikana?
- Miten nuoret ovat mukana toiminnan suunnittelussa tai miten olette lähestyneet yhdistyksenne nuorisojäseniä?
- Oletteko vaikuttaneet joihinkin nuoriin liittyviin asioihin yhdistyksenne toimialueella?
- Onko yhdistyksessänne ollut haasteita tai ongelmia nuorisotyön käynnistämisessä tai toteuttamisessa? Millaisia?
- Nuorisotyön tukemisen tapojen toimivuuden arviointi

Kyselylomake oli puolistrukturoitu sisältäen sekä avoimia, että strukturoituja kuten asteikkokysymyksiä. Kyselylomake testattiin MLL:n toimijoiden keskuudessa. Kyselylomakkeen kysymyksillä pyrittiin selvittämään paikallisyhdistysten toiminnan tämänhetkistä tilaa, sen haasteita ja mahdollisia tulevaisuuden tarpeita.

Lähtökohtaa nuoriin liittyvien toimintojen kehittämisen osalta selvitimme kysymällä onko yhdistyksessä nuoriso- ja/tai tukioppilastoiminnan vastaava. Vastanneista yhdistyksissä hieman yli kolmasosalla ei ollut nimettyä vastaavaa (KUVIO 5).



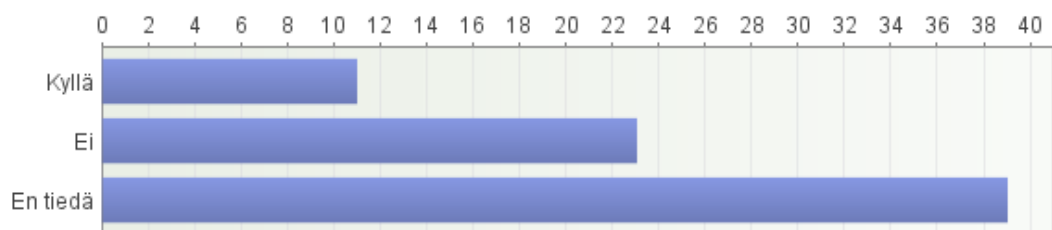
KUVIO 5. Nuoriso- ja/tai tukioppilasvastaava yhdistyksessä.

Nuoriso- tai tukioppilasvastaavan nimeämistä ehdotetaan yhdistyksille siksi, että esimerkiksi koulut tietäisivät keneen ottaa omassa yhdistyksessä yhteyttä yhteistyökysymyksissä. Nuoriso- ja tukioppilasvastaaville postitetaan myös MLL:n sähköinen uutiskirje, jossa kerrotaan uusimmista materiaaleista sekä jaetaan ideoita ja yhdistysten kokemuksia. Vastaaville postitetaan myös uusimmat heidän vastuualueeseensa liittyvät materiaalit kuten esimerkiksi nuorten esitteet.

Vastaavia on nimitetty muutaman vuoden ajan nuorisovastaaviksi, sitä ennen vastaavat kulkivat nimellä tukioppilastoiminnan vastaavat. Tämä siitä syystä, että nuoriin liittyvät toimintamuodot liikkuvat ennen MLL:ssa lähinnä tukioppilastoiminnan ympärillä. Vastaavat saavat kuitenkin saman tiedon MLL:sta nimikkeestä riippumatta.

Toinen lähtötasoa mittaava kysymys oli nuorisotyön sähköisen uutiskirjeen tuleminen yhdistykselle (KUVIO 6). Vastaajista vain noin seitsemäsosa sanoi yhdistyksen saavan uutiskirjeen. Tämä verrattaessa ilmoitettuun vastaavien määrään voidaan selittää esimerkiksi sillä, etteivät yhdistykset ole muistaneet ilmoittaa luottamushenkilöitään MLL:n luottamushenkilörekisteriin tai luottamushenkilöllä ei ole sähköpostiosoitetta tai hän ei ole ilmoittanut sitä rekisteriin, vaikka muut yhteystiedot olisivatkin ilmoitettu.

Vastaajista yli puolet eivät tieneet tuleeko yhdistykseen nuorisotyön sähköinen uutiskirje. Tämän tiedon välittäminen yhdistykseen on nuorisovastaavan harteilla. Tämän tuloksen myötä olemme lisänneet uutiskirjeeseemme kohdan, jossa kehotamme uutiskirjeen saajaa kertomaan kirjeestä ja sen sisällöistä yhdistyksen muille aktiiveille. Näin saamme tiedon uutiskirjeessä olevista sisällöistä myös muille toimijoille, vaikkeivat nuoret olisikaan heidän ensisijainen kiinnostuksenkohteensa.



KUVIO 6. Sähköisen uutiskirjeen tuleminen yhdistykseen.

4.2 Kehittämistarpeen analysointi

Yhdistysten toteuttamat toiminnan muodot nuoriin liittyen voidaan jakaa kahteen pääkäsitteeseen, nuorten tai aikuisten aktiiviseen toimijuuteen tai vaikuttamistoimintaan. Yhdistysten toiminnot ovat jokaisella yhdistyksellä omanlaisiaan, omiin resursseihin, tavoitteeseen ja elinympäristöön suhteutettuja, mutta niistä löytyy myös monia yhteeneväisiä piirteitä. Yhteneväisten piirteiden avulla avaamme toiminnassa vaadittavia resursseja ja osaamista, jotta toimintamuotojen omaksuminen yhdistyksen toimintaan olisi entistä helpompaa.

Seuraavassa avataan kahta pääkäsitettä, aktiivista toimijuutta ja vaikuttamistoimintaa yhdistysten omien kommenttien ja kyselyvastausten perusteella.

4.2.1 Nuoret ja aikuiset aktiivisina toimijoina

Aktiivinen toimijuus nuoriin liittyvissä toimintamuodoissa jakautuu yhdistyksissä aikuisten tai nuorten toimijoiden aktiiviseen toimijuuteen. Tämä näkyi myös kyselyssä hyvin. Kumpikin toimintatapa saa kannatusta niin yhdistyksissä kuin liittoyhdistyksen osalta. Haluamme toimijoiksi sekä aikuisia, jotka haluavat itse suunnitella ja tehdä toimintaa, kuin myös niitä aikuisia, jotka haluavat luoda puitteet ja ympäristön nuorten itse tekemälleen toiminnalle.

Osallisuus viittaa subjektiiviseen voimaantumisen tunteeseen, jolloin osallistuja kiinnittyy yhteisöllisiin ja yhteiskunnallisiin toimintoihin (Koskinen ja Horelli 2006, 20). Tätä voimaantumista paikallisyhdistykset pystyisivät omalla toiminnallaan tukea.

”Nuorten”varjohallitus” / toimikunta kuulostaa hyvältä idealta. Olisi vaihtoehto seurakunnan isostoiminnalle, kaikki eivät ole kirkon toiminnassa mukana.”

”Meilläpäin ei ole nuorisolle järjestetty oikein mitään ja toivoisin, että saisin tietoa ja taitoa järjestää jotain nuorille.”

Nuorille toimintamahdollisuuksien ja –paikkojen luominen voi saada yhdistykseen myös lisää toimijoita, eikä nuoriin liittyvien asioiden tekeminen olekaan välttämättä

suuren työn takana. Toisaalta lähtökohtana voi olla myös ajatus, että nuorille kaikki pitäisi olla järjestetty valmiiksi. Yritämme tuoda liittoyhteisössä kuitenkin esille sen, että nuorten tulisi saada itse vaikuttaa omiin toimintamuotoihin, jotta sitoutuminenkin olisi parempaa.

”Miten saisi nuoria mukaan toimintaan, koitettu järjestää tapahtumia, mutta nuoret ei lähde.”

”Nuorille harrastuksia, ei kunnon / motivoitunutta vetäjää, nuoret eivät osaa kertoa mitä haluavat toiminnalta, nuoria hankala saada liikkeelle.”

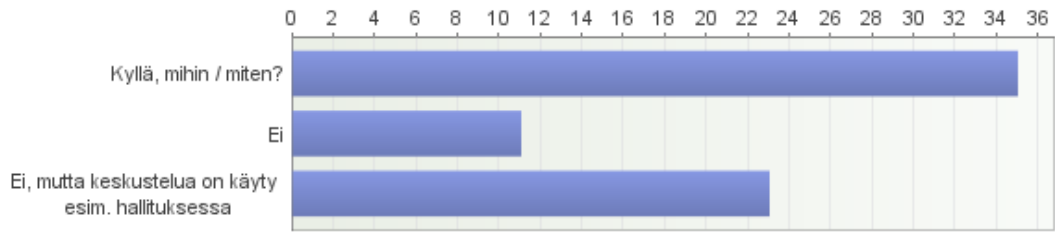
”Olemme pohtineet kovasti mitkä olisivat ne nuorisotoiminnan muodot, joista nuoret itse innostuisivat.”

Toimijoilla tuntuu olevan vahvasti tunne siitä, että aikuisten tulisi tietää mitä nuoret haluavat tai millaisiin toimintoihin nuoret tulisivat mukaan. Kyselyssä kysyttiin nuorten osallistamisesta toiminnan suunnitteluun ja pääsääntöisesti kaikki toimijat vastasivat, etteivät nuoret ole toiminnan suunnittelussa mitenkään mukana.

Aula (2007, 23) mainitsee Suomen eroavan osallisuudesta puhuttaessa muista pohjoismaista osallisuuden välineellisyyden osalta. Välineellisyydellä tarkoitetaan sitä, että osallisuuden tavoitteena Suomessa on usein lasten ja nuorten näkeminen ”tulevina aikuisina”, joiden yhteiskuntakelpoisuudesta huolehditaan eikä välttämättä lasten ja nuorten oikeutena ja lapsuuden itseisarvona.

4.2.2 Vaikuttamistoiminta

Useat yhdistykset haluavat pitää nuoret mukana yhdistyksen agendalla vaikuttamalla nuoriin liittyviin asioihin omalla paikkakunnallaan. Vain 11 vastaajaa kertoi, ettei nuoriin liittyvästä vaikuttamistoiminnasta ole edes keskusteltu yhdistyksen hallituksessa (KUVIO 7). Suurin osa vastaajista kuitenkin totesi yhdistyksen tehneen myös konkreettisia tekoja vaikuttamistoiminnan edistämiseksi.



KUVIO 7. Nuoriin liittyviin asioihin vaikuttaminen yhdistyksen toimialueella

Yhdistysten yleisimpiin vaikuttamiskeinoihin luetaan yhteydenpito luottamushenkilöihin ja asiaa valmistelevaan viranhaltijaan, erilaisissa yhteistyöverkostoissa mukanaolo, vaikuttamisverkostoiden luominen ja ylläpito sekä asioiden nostaminen julkiseen keskusteluun (Ilvonen 2011, 45–46). MLL:n kohdalla yhdistykset haluavat vaikuttaa nuorten hyvinvointiin omalla alueellaan ja siksi ovat esillä myös yhteiskuntapolitiikan osalualueilla. Yhdistykset mielellään ovat herättämässä ajatuksia ja keskustelua nuoriin liittyvissä asioissa. Tehdyssä kyselyssä mainittiin vaikuttamiskohteiksi tai vaikuttamisen tavoiksi esimerkiksi nuorisotilan jatkuvuuteen tai teemailtoihin vaikuttaminen, taloudelliset avustukset nuorisotaloille ja – tiloille tai katupartion perustaminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Myös erilaiset edustukselliset toimet esimerkiksi lapsiasiainneuvostossa sekä kunnan erilaisissa työryhmissä saivat mainintoja.

Myös artikkelien kirjoittaminen paikallislehteen, nuorille annettaviin salivuoroihin vaikuttaminen ja skeittiparkin suunnitteleminen yhdessä koulun ja kunnan kanssa mainittiin vastauksissa. Vaikuttamistoiminnan olemus riippuu paikkakunnasta niin maantieteellisen sijainnin kuin myös paikkakunnan asukasluvun perusteella, koska pienemmällä paikkakunnalla yhdistyksellä voi olla selkeämpi asema ja vaikuttamismahdollisuus. Suuremmilla paikkakunnilla yhdistyksen työ kohdistuu ennen kaikkea oman kaupungin osan vaikuttamistoimintaan, ei niinkään koko kaupunkia koskevaan vaikuttamiseen.

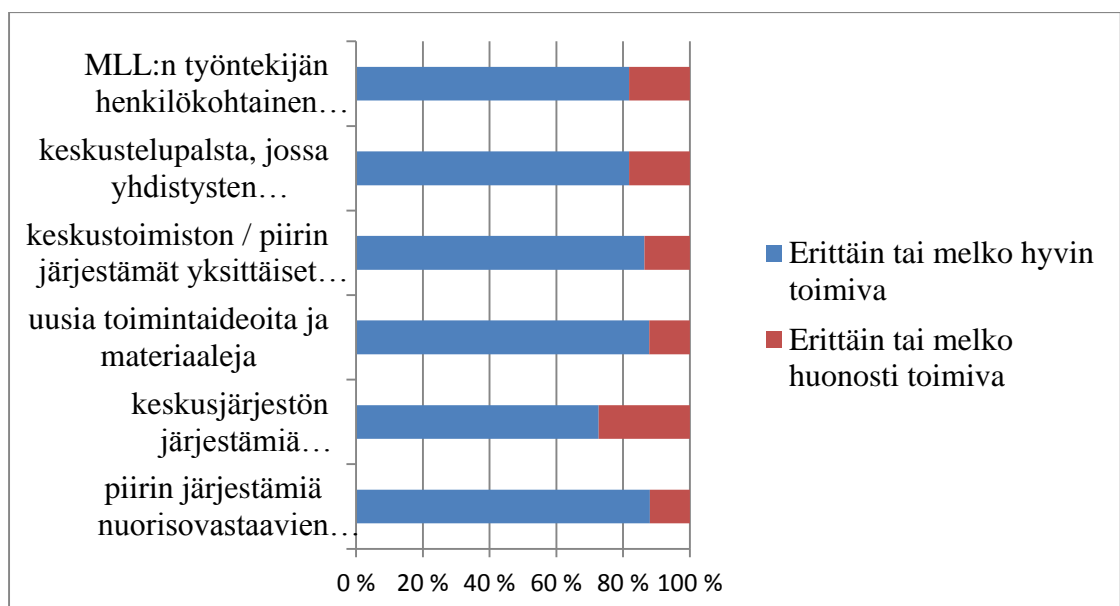
Ilvosen (2011, 37) mukaan yleisesti järjestötoiminnassa vaikuttamistoiminnan merkitys koetaan suureksi kolmasosassa yhdistyksiä, mutta yli puolet (55 %) kokevat sen merkityksen pieneksi tai sen ei katsota koskevan yhdistyksen toimintaa laisinkaan. Tämän vuoksi myös MLL:n paikallisyhdistysten toiminnassa vaikuttamistoiminta koskettaa joitain yhdistyksiä selkeästi enemmän kuin toisia. Nuorten kokemus vaikuttamistoiminnasta kansalaisjärjestötoiminnassa on suhteellisen vähäistä. Vain 7 % nuorista on Myllyniemen (2008, 52) mukaan olleet vaikuttamassa johonkin oman asuinalueensa suunnitteluun tai palveluihin.

4.2.3 Tukemisen muotojen toimivuus

Kyselyssä tarkasteltiin myös erilaisten olemassa olevien tai suunnitelmassa olevien tukemisen muotojen toimivuutta (KUVIO 8). Toimivimpina tapoina pidettiin uusia toimintaideoita ja materiaaleja sekä piirijärjestöjen järjestämiä nuorisovastaavien tapaamisia tai vertaisverkkoja. Vertaisverkoilla tarkoitetaan tässä tapauksessa kasvokkaisia tapaamisia samalla alueella toimivien nuorisovastaavien kanssa. Tapaamiset voivat olla myös nuorisovastaavien tai paikallisyhdistyksen itsensä organisoimia.

Vähiten toimivaksi tukemisen muodoksi yhdistykset näkivät keskusjärjestön yksin järjestämät tapaamiset. Tämä saattaa johtua siitä, että keskusjärjestön tilaisuudet ovat usein kaukana toimijoista maantieteellisesti ja keskusjärjestön yhdistysosaamista ei ehkä arvosteta tarpeeksi korkealle.

Varsinaiset koulutukset nuorisovastaaville nostettiin melko hyvin toimivaksi tukemisen muodoksi. Koulutuksissa usein tehdään yhteistyötä piirijärjestöjen ja keskusjärjestön välillä. Myös keskustelupalsta, jossa yhdistysten nuorisovastaavat voisivat vaihtaa kokemuksiaan ja MLL:n työntekijän henkilökohtainen vierailu tai keskustelu, jossa suunnitella nuorisotoimintaa sai kannatusta. Keskustelupalsta ei vielä tällä hetkellä ole mahdollista järjestää, ainoastaan tukioppilastoimintaan liittyvä keskustelupalsta on perustettu MLL:n verkkosivuille.



KUVIO 8. Tukemisen muotojen toimivuus

Tukioppilastoimintaan liittyvän yhteydenpidon koettiin olevan hankalaa, koska toimijat vaihtuvat niin usein. Toimintaideoihin ja materiaaleihin liittyviä toiveita yhdistykset kuvailivat muun muassa seuraavilla tavoilla.

”Toimintamalli esim. nuorisojäsenelle hallituksessa.”

*”Olisi hyvä tietää, jos oman yhdistyksen alueella on esim. tukioppilastoimintaa, jota MLL tukee. Nyt kaiken joutuu aloittamaan kaiken aikamoi-
sella puhelinrumballa eri kouluihin, nuorisotaloihin yms. ”*

”Kaipaisimme yhteystietoja koulujen tukioppilasohjaajille. Viesti ei kulje rehtorilta eteenpäin -> ongelma.”

”Konkreettisia malleja nuorison tukemiseen vapaaehtoisille.”

Yhdistyksen toimintaan liittyviä toiveita yhdistyksillä oli melko paljon. Useat vastaajat kokivat olevansa oman yhdistyksensä ainoita nuorista kiinnostuneita tai yhdistyksen kaipaavan virkistystä toimintaansa. Myös yleisiä toiveita tuen muodoista tuli ilmi.

”Saada meidän hallitus todella paneutumaan suunnitelmaan ja toteuttamaan toimintaa nuorille”

”Parempi ilmapiiri hallitukseen, jolloin myös uudet ja innokkaat pysyisivät hallituksessa ja voisivat antaa vapaa-aikaansa uusiin asioihin, kuten nuorisotyöhön.”

”Muistutuksia (esim. sähköposteissa) nuorista/heille järjestettävästä toiminnasta ja ideoita ja vinkkejä muiden yhdistysten nuorten toiminnasta (joku väylä mitä kautta jakaa kokemuksia...)”

”Nuoren ääni paremmin kuulluksi kunnan päätöksenteossa, arvioinnissa.”

Erilaisia tuen muotoja selkeästi tarvitaan ja halua nuorten huomioimiseen yhdistyksillä

on. Toimintamallien puute on siis selkeä puute MLL:n toiminnassa nuoriin liittyen.

”Nuoret ovat tulevaisuus. Heitä ei saa unohtaa laadittaessa strategiamallia vuodelle 2024”

”Ei anneta nuorten syrjäytyä!”

”Nuorisotoimintaan panostaminen kannattaa. Huomioitava myös jatkossa entistä enemmän maahanmuuttajien nuoret ja varmistettava osaltamme heidän sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan.”

”Meidät yhdistystoimijat pitäisi saada ymmärtämään nuorisotyön tärkeys.”

”Nuoret tarvitsevat yhtä paljon huomiota, kuin lapsetkin.”

4.2.4 Haasteet toiminnassa

Erilaisia haasteita toiminnan tekemisessä tuli esille jo tukemisen muotojen toimivuutta arvioidessa. Haasteita kysyttäessä esille tuli myös muutamia hyviä kokemuksia, jotka ehkä jossain vaiheessa ovat voineet olla yhdistykselle haaste tai on haaste jollekin toiselle yhdistykselle tällä hetkellä.

”Yhdistyksessä nuorisovastaava, joka työskentelee kaupungin nuorisotoimessa, helpottanut toimintaa ja saanut toiminnan juurrutettua nuorisotyön arkeen.”

”Perhekahvilatoiminta ei ollut suuri menestys, joten muutimme sen nuorteniltoiksi nuorisotilalla.”

Toimimattoman toimintamuodon muuttaminen johonkin toiseen on haasteellista monille MLL:n paikallisyhdistyksille. Yhdistys kokee, että vanhoista perinteistä on pidettävä kiinni, välittämättä siitä toimiiko asia enää nykyhetkessä vai ei. Tällöin olisi hyvä hetki kokeilla edes lyhyeksi hetkeksi jotain toista toimintamuotoa.

Nuorisotoiminnan käynnistämässä tai toteuttamisessa ovat haasteet jaoin kahden eri otsikon alle. Ensimmäisenä käyn läpi selkeästi resursseihin liittyviä ongelmia, jotka nousivat esille monissa vastauksissa.

*”Kaikilla hallituslaisilla on alle 10v. lapsia, pääsääntöisesti pieniä lapsia
-> ei intressejä.”*

”Kouluikäisten lasten vanhemmat ”karkaavat” yhdistyksestä.”

”Väenvähyys - ajanpuute – osaamattomuus.”

Monet resurssiongelmat liittyivät tekijöiden vähyteen. Yhdistyksillä tuntuu olevan ajatus, että olemassa olevilla resursseilla ja henkilömäärällä tulisi pystyä toimimaan kaikkien asioiden puolesta. Uusien vapaaehtoisten toimijoiden niin aikuisten kuin nuorienkin saaminen mukaan toimintaan olisi ensiarvoisen tärkeää erityisesti niille yhdistyksille, jotka pyrkivät ottamaan haltuunsa uusia toimintamuotoja.

Pitkäkestoinen sitoutuminen järjestön toimintaan tuntuu myös olevan vähentymään päin, jolloin lyhemmät projektit ja kampanjat koetaan mieluisammaksi ja helpommin lähestyttävämmäksi (Ylihahri 2007, 49–50). Tällaista toimintaa voisi edustaa tietyllä tavalla myös MLL:n paikallisyhdistysten nuorisotoiminta. Toki tavoitteellisuutta, luotettavuutta ja pitkäjänteisyyttäkin toivotaan, mutta voisiko se puoli olla enemmän hallituksen hallussa ja taas itse toiminta enemmän kampanjanomaista? Harju (2010, 155–160) pohtii ihmisten kiirettä ja ajankäyttöä sekä kansalaisyhteiskunnan vetovoimaa vapaaehtoistyöhön liittyen. Onko ihmisten vapaa-ajankäytöstä tullut suorituskeskeistä, lähdetäänkö vapaa-aikana suorittamaan harrastusta, laatuaikaa perheen tai ystävien kanssa tai tehdään jokin tietty työsuoritus? Tämän ajatuksen mukaan vapaaehtoistoimintaan päätyvät vain ne, jotka kokevat asian hyödylliseksi, tarpeelliseksi tai palkitsevaksi. Kansalaistoiminta joutuu taistelemaan tulevaisuudessa entistä vahvemmin ihmisten ajasta ja huomiosta sekä työpanoksesta. Myös vapaaehtoistimijoita tulee tulevaisuudessa houkutella ja motivoida aikaista enemmän. Toiminnasta saatava hyöty on kirjattava huolella auki.

Koulujen kanssa toimiminen tai alueen monimuotoisuus aiheuttavat usein haasteita.

”Alueellamme on myös hyvin monia kouluja, ainakin 6. Tasa-arvoisuuden vuoksi mietityttää, jos suosii jotain kouluista.”

”Alueeltamme puuttuu yläkoulu, ja varmaan siitä johtuen toiminta on keskittynyt alle 13-vuotiaisiin. Nuorisotyölle olisi tarvetta, mutta tekijää ei ole.”

”Nuoret opiskelevat toisella alueella kaupungissa yläaste- ja ammattiopintoja. He ovat siis pois usein viikolla paikkakunnalta (ammattiopintojen vuoksi). Koulupäivät pitkiä - joten aikaa tavoittaa heitä toimintoihin huonosti.”

Haasteeksi koetaan myös nuorten innostumattomuus. Vastauksissa näkyy kuitenkin usein se, että yhdistystoimijat yrittävät itse aikuisina keksiä nuorille toimintaa sen sijaan, että nuoret otettaisiin mukaan aktiivisina toimijoina.

*”Nuoret eivät innostu kovin helposti, on vaikea keksiä kiinnostavia tapah-
tumia.”*

”Ei olla keksitty nuorisolle toimintaa.”

Myös nuorisotyön laaja kenttä aiheuttaa myös mietintöjä. Onko MLL:n tekemälle nuoriin liittyvälle toiminnalle paikkaa tai tarvetta? Kenellä on oikeus toimia nuorten parissa?

”Haasteellista olisi löytää nuorisotyön uusia muotoja, jotta ei tehtäisi päällekkäistä työtä.”

”Kunnan nuorisotyö vahvaa nuorisotaloilla. Mikä on tarve/sauma MLL:n nuorisotyölle?”

”Toimintamallit (tukioppilastoimintaa lukuun ottamatta) puuttuvat, toisaalta muut toimijat (seurakunta, kunta) tuottavat jo paljon nuorten toimintaa. Meillä "lapsileima" -> meihin ei oteta yhteyttä yhteistyön toivossa? Kontakti nuoriin puuttuu.”

”Nuorisotyötä yhteisvastuullisesti (kunta, koulut, terv.huolto + huoltajat) tulisi kehittää.”

4.3 Yhteenveto kehittämistarpeesta

Paikallisyhdistysten kyselyn avoimista vastauksista tehtiin sisällönanalyysi, jonka perusteella pohdittiin millaisia toimintamalleja yhdistyksille on tarpeen lähteä luomaan. Avoimista vastauksista pyrittiin löytämään samankaltaisuuksia ja tiivistää näistä selkeitä kehittämiskohtia. Analyysin perusteella kehittämistoiminta keskittyy nuorten aktivointiin ja toiminnan aloittamiseen. Nuorten aktivointi jaetaan kahteen osaan, hallitustyöskentelyyn joka kohdistuu yksittäiseen nuoreen sekä nuorten ryhmätoiminnan kehittämiseen.

Uusien toimintamuotojen kehittäminen yleisesti koetaan haastavana sekä MLL:lla koetaan olevan lapsileima, jolloin yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on haastavaa. Nuorille tuntuu olevan vaikea keksiä toimintaa tai alueella ei ole nuoria lainkaan. Yhdistyksen sisäisiin asioihin liittyviä haasteita koetaan olevan yhdistyksen toimiminen vanhojen kaavojen mukaan, hallituksessa ei ole tarpeeksi innostusta tai oikeanlaisia toimijoita. Kuitenkin suurin osa yhdistyksistä kokee, että nuoret ovat kohderyhmänä yhtä merkittävä kuin lapsetkin.

Kyselystä nousseet kolme teemaa: nuorisotoiminnan aloittaminen, nuoren osallistuminen hallitustyöskentelyyn sekä nuorten ryhmätoiminnan kehittäminen otettiin käsitteelyyn yhteiseen keskusteluun sähköisessä Moodle-oppimisympäristössä, tavoitteena saada aikaan toimintamallit kolmesta aihealueesta. Nuorten ryhmätoiminnan osalta päädyttiin jatkojalostamaan MLL:ssa jo olemassa olevaa Verkk@rit eli verkkotukioppilastoimintaa. Toimintamallit, tarpeeksi yksinkertaisina ja erilaiset toimijat huomioiden, voivat osaltaan helpottaa toiminnan aloittamista tai siitä kiinnostumista.

Näillä toimintamalleilla pystytään myös tarttumaan mahdollisesta niin sanottuun väliinputoajaryhmään eli yläkouluun siirtyviin, jotka eivät välttämättä löydä omaa harrastusta, koska joidenkin harrastusten aloittaminen on jo jollain tavalla myöhäistä. Myös kunnalliset palvelut eivät usein kohtaa alle 14 – vuotiaita syystä tai toisesta (Myllyniemi 2009, 38). Näin ollen järjestötoimintaan innostaminen juuri yläkouluun siirryttäessä,

olisi järkevää MLL:lle niin nuorten kuin aikuistenkin kannalta. Tämä muun muassa siksi, että useat toimijat kokevat alakouluikäiset helpommin lähestyttävänä kohderyhmänä, kuin esimerkiksi yläkoulusta toiselle asteelle siirtyvät oppilaat. Tätä tukee myös aiemmin luvussa 2 mainittu 4 %:n nousu 15–20 vuotiaiden vapaaehtoistoimintaan osallistumisessa. Järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan innostamista tarvittaisiin tällä hetkellä eniten alle 15 – vuotiaiden keskuudessa ja siinä kohdassa MLL:lla olisi hyvä paikka olla aktiivisena toimijana luomassa mahdollisuuksia.

5 TOIMIJOIDEN NÄKEMYS NUORISOTOIMINNAN KEHITTÄMISESTÄ

5.1 Työskentelyn toteutus Delfoi-menetelmää hyödyntäen

Delfoi-menetelmällä koottu aineisto kerättiin 9.9.–25.10.2013. Paneeliin haettiin sekä vapaaehtoisia ympäri Suomea että kutsuttiin myös muutamia piirien työntekijöitä eri piireistä. Varsinainen Delfoi-paneeli koostui kahdestatoista MLL:n vapaaehtoisesta paikallisyhdistysten toimijasta sekä kolmesta MLL:n työntekijöistä piirijärjestöistä. Lisäksi keskustelua vetivät kaksi MLL:n keskusjärjestön työntekijää. Paneelin henkilöt osallistuivat paneeliin vapaaehtoisesti.

Delfoi-paneelin valinnassa käytettiin osittain harkinnanvaraista otantaa, jolla pyritään varmistamaan tiedon monipuolinen saanti. Valinnan kriteereinä oli kiinnostus aiheeseen, mahdollisuus verkkokeskusteluun sekä halu kehittää toimintaa. Olettamus oli, että paikallisilta toimijoilta saadaan parhain tieto kyseisestä ilmiöstä. Tätä kutsutaan myös eliittiotannaksi. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 88-89).

Laadullisen tutkimuksen pyrkimyksenä ei ole tuottaa tilastollisia yleistyksiä, vaan kuvata ilmiötä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87-88). Delfoi-paneeliin osallistuvilla oli itsellä jonkinlainen kokemus nuorisotoiminnasta MLL:n paikallisyhdistyksessä tai vähintään halu kehittää toimintaa. Kaikki osallistujat katsoivat asiaa omista lähtökohdistaan osa työntekijänä ja osa vapaaehtoisena osa toiminnasta vasta kiinnostuneena ja osa toimintaa jo tekevänä.

5.1.1 Aineiston koonti

Aineisto koottiin MLL:n sähköisessä Moodle-oppimisympäristössä, jonne jokaisella oli omat tunnukset. Niin kutsuttu manageriryhmä, johon kuului kaksi MLL:n työntekijää, asettivat erilaisia kysymyksiä ja keskustelunaloituksia, joihin prosessiin osallistuvat pystyivät vastaamaan oman halunsa mukaan. Keskustelu oli odotetusti alussa huomattavasti aktiivisempaa ja lopuksi hiljensi. Osa vastasi myös kysymysten ohi eli aiemmin kuin kyseinen kysymys olisi tullut käsiteltäväksi ja tämä saattoi vaikuttaa loppuvaiheen hiljentymiseen. Tutkimusprosessin edetessä manageriryhmä teki yhteenvetoja keskustelunaiheista, jolloin osallistujilla oli vielä mahdollisuus kommentoida asioita ja lisätä halutessaan jotain yhteenvetoon muiden nähtäväksi.

Verkossa toimiminen avaa uusia kansalaistoimimisen muotoja, kuten esimerkiksi tässä työssä käytetty vuorovaikutteinen foorumi on. Aktiivinen rooli tiedon tuottajana verkossa on painottunut aiemmin Suomessa lähinnä viihteellisiin ja sosiaalisiin kuin vaikuttavaan osallistumiseen (Mäkinen 2009, 64-67). Kansalaisjärjestötoiminnassa koen kuitenkin yhdistysten sisältävän suurimman osan tiedosta, jota kaipaamme ja sen vuoksi verkossa toimiminen koettiin tässä työssä osuvaksi paikaksi.

5.1.2 Analyysin vaiheet

Manageriryhmä kokosi jokaisesta keskusteluaiheesta eli toimintamallista toimijoiden kertoman mukaan lähtökohdat kehittämiselle. Tässä kohdassa toimijat saivat hyvinkin vapaasti kertoa omia ajatuksiaan kolmen toimintamallin osalta ja keskustella muiden kanssa aiheesta. Toimintamallit olivat nuorisotoiminnan aloittaminen paikallisyhdistyksessä, nuoret osallistuvat hallitusyhteistyöhön MLL:n paikallisyhdistyksessä ja Verkk@ritoiminta MLL:n paikallisyhdistyksessä. Tämän jälkeen asiat luokiteltiin eri näkökulmien (piiri, yhdistys, nuori ja nuoren vanhempi) kannalta toimivuuden ja mahdollisuuksien ja epävarmuustekijöiden osalta. Aiheista käytiin myös yhteistä keskustelua. Tämän jälkeen analyysistä kirjoitettiin yhteenveto, jonka toimijat pääsivät lukemaan ja jota he pystyivät edelleen kommentoimaan. Tuomen ja Sarajärven (2002, 94) mukaan on tärkeää tehdä vahva päätös analyysiä tehdessä mikä aiheessa kiinnostaa ja mikä ei. Tässä aineistossa se oli suhteellisen helppoa, koska teeman ulkopuolista keskustelua ei juurikaan käyty ja kirjoittaessa ihminen saattaa myös miettiä tarkemmin mitä kirjaa ja mitä ei.

Jokaista käsiteltyä teemaa ohjasi jo aiemmin luotu kehys, josta keskustelu lähti liikkeelle. Toiset kehyksistä olivat jalostuneet pidemmälle kuin toiset, osassa lähdettiin liikkeelle liiton säännöistä. Tämä teorialähtöinen analyysi on perinteinen analyysimalli, jossa analyysia ohjaa jokin valmis aikaisemman tiedon perusteella luotu kehys (Tuomi & Sarajärvi 2002, 99).

Sisällönanalyysilla keskustelusta saatiin kerättyä aineisto johtopäätösten tekoa varten. Analyysimenetelmällä voidaan kuitenkin saada tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Tällä tavalla dokumentteja, tässä tapauksessa verkkokes-

kusteluja, pystyttiin analysoimaan systemaattisesti ja objektiivisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105). Analyysin tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä ja saamaan se tiiviiseen ja selkeään muotoon (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110).

5.2 Ensimmäinen Delfoi-kierros: Lähtökohdat kehittämiselle

Delfoi sisältää yleensä kierroksia, mutta koska keskustelu toteutettiin sähköisesti, olivat keskustelut kokoaan kaikkien katsottavissa ja kommentoitavissa. Tämän vuoksi varsinaiset kierrokset olivat itse keskustelu sekä keskustelun analysointi ja osallistujien kommentointi analyysiin. Seuraavissa alaluvuissa on käsitelty näitä kahta kierrosta.

Nuorisotoiminnan aloittamiseen liittyvä keskustelu kävi kiivaimpana. Tässä tuli esille MLL:n pitkät perinteet lapsiin keskittyvänä järjestönä, mutta toisaalta myös ajatus siitä, että tulevaisuuden toimijat ovat tämän hetken nuoria.

Pyrin saamaan monia perusteluja tulevasta kehityksestä enkä pelkästään asiantuntijoiden yksimielisyyttä. Tähän suuntaan pyrkivät nykyään myös monet muut Delfoi-menetelmän käyttäjät (Kuusi 2003b, 136).

”Yhdistyksen kannalta nuorisotoiminta mahdollistaa jäsenpohjan laajentamisen ja on myös keino kasvattaa tulevaisuuden järjestöaktiiveja, joilla on jo kokemusta yhdistyksessä toimimisesta.”

”Nuorisotoiminta ei olisi yhtä kuin kauheasti lisää hommaa hallituksen jäsenille, vaan jopa päinvastoin; nuoret voisivat olla apuna yhdistyksen toiminnassa.”

Samaan aikaan kuin vapaaehtoistoiminnan tulee olla kiinnostavaa, palkitsevaa, hyödyllistä ja tarpeellista nykyisille toimijoille (Harju 2010, 156–157), tulisi luoda sellaiset puitteet MLL:n toimintaan, että nuoretkin näkisivät toiminnan tällaisena.

”Meillä ei ole hallituslaisissa ”innokkaita” äitejä toimimaan siinä (nuorisotoiminnassa), koska heillä on omat lapset alakoulussa tai nuorempia.”

Harjun (2010, 160–162) ratkaisu tulevaisuuden vapaaehtoispanoksen vajeeseen on pienempi määrä suurempia yhdistyksiä. Näin ollen kaikki ikään ja elämäntilanteeseen katsomatta voisivat toimia samassa yhdistyksissä. Tällä voisi olla myös vaikutusta siihen, että toimijat olisivat pidempään mukana toiminnassa.

Esille tuli myös joidenkin ajatus siitä, että toiminta tulisi keksiä itse, kun taas osa erityisesti pohti nuorten aktivoimista ja vaikuttamismahdollisuuksia erityisesti hallitus-työskentelyä ajatellen. Myös nuorten sitoutumiseen liittyvät kysymykset aiheuttivat keskustelua.

”Ongelmana on minun mielestäni enemmänkin se, että on todella vaikeaa keksiä mikä nuoria tänä päivänä innostaa ja kiinnostaa. Mikä on tarpeeksi houkuttelevaa?”

”Liian valmiiksi ei esim. tapahtumia tai muuta toimintaa kannata valmistella, vaan antaa nuorille itselleen mahdollisimman suuri rooli heti alussa.”

Kannustamalla ja tukemalla saadaan käyttöön myös nuorten voimavarat. Nuoria ohjatta tulisikin kiinnittää huomiota siihen, miten negatiivisesta kierteestä tai ilmaisusta päästään eroon ja saadaan tilalle osallisuuden ja kuulemisen keinoin. Useat asiat on jo kokeiltu, mutta yleensä eivät juuri nämä nuoret. Nuoret kokevat usein myös itse, että myös epäonnistumisista voi oppia. (Kohonen 2004, 116–117).

”Jos tehdään heti selväksi, että nuorilla on oikeasti mahdollisuus vaikuttaa siihen mitä yhdistyksessä tehdään. Esimerkiksi toimintasuunnitelman ja talousarvion laatimisessa nuoret saisivat itse miettiä mitä haluaisivat tehdä, mitä se maksaisi ja miten rahaa voisi kerätä, ja sitten yhdessä tehtäisiin päätökset. Sitouttaisiko se samalla nuoria osallistumaan yhdistyksen toimintaan vahvemmin?”

”Ajattelisin, että ainakin sitoutumista toimintaan (tarvitaan). Näin myös nuoren oma vastuunotto kehittyy ja oma vaikuttamismahdollisuus paranee. Nuoren tulisi myös tietää, mitä häneltä toivotaan ja mihin hän on sitoutumassa. Tehtävät siis selväksi.”

Nuoren kasvua aktiiviseksi kansalaiseksi tarkastellessa, voidaan sen ajatella olevan kolmiportaista. Kasvuun sisältyy nuoren sisäinen prosessi, nuoren ja lähiyhteisön prosessi ja yhteiskunnallinen prosessi. Näistä ensimmäiseen kuuluu vaikutusmahdollisuus omaan elämään, toiseen vaikutusmahdollisuudet lähiyhteisöön (koti, koulu, omat paikat) sekä viimeiseen prosessiin maailmaan ja yhteiskuntaan vaikuttamisen mahdollisuudet.

”Olen myös samaa mieltä siitä, että yksi nuori ei voi yksin edustaa kaikkia nuoria. Useampia nuoria siis mukaan toimintaan, esim. pareina. Näin olisi myös toinen nuori siinä tukena ja turvana.”

Nuorten tukijoina koetaan usein olevan aikuiset, mutta on todettu, että vertaiset toimivat merkittävällä tavalla oppimisen ja sopeutumisen tukijoina (Korkiamäki & Ellonen 2010, 20). Näin ollen esimerkiksi edellä mainittu pareittain tai ryhmässä toimiminen on erittäin perusteltua.

Nuorten ryhmätöiminnassa eli verkkotukioppilastoiminnassa malli oli pisimmällä ja siitä oli selkeämpi kuvaus valmiina, jonka levittämistä ja kehittämistä lähdettiin yhteisesti pohtimaan. Malli oli selkeästi kiinnostava ja nuoria aktivoiva, kunhan oikeat ihmiset toiminnan tekemiseen löytyvät. Mallissa MLL:n paikallisyhdistyksissä toimii 13–19 vuotiaiden nuorten Verkk@ri- eli verkkotukioppilasryhmiä, jotka toteuttavat nuorten välistä vertaistukea ensisijaisesti verkossa. Verkk@rinuoret tuottavat Nuortennetin sisältöjä ja vastaavat siellä oleviin viesteihin, kommentoivat MLL:ssa työn alla olevia aineistoja sekä ideoivat paikallista nuortentoimintaa.

”Malli on selkeä ja eri tahojen tehtävät on helposti hahmotettavissa. Tuntuu siltä, että toiminnan käynnistäminen yhdistyksen näkökulmasta ei välttämättä vaadi kuin yhden ihmisen joka siitä innostuu ja haluaa lähteä toteuttamaan. Nuoria löytyy mukaan varmasti. Yhteistyö koulujen kanssa on sekä hyöty että välttämättömyys. Toiminnasta on myös se hyöty, että sen avulla saadaan tosi tehokkaasti hälvennettyä kuvaa MLL:sta vain pienten lasten asioihin keskittyvänä järjestönä.”

”Henkilökohtaisesti jotenkin pidän ajatuksesta, että sama oppilas ei istuisi oppilaskunnassa, vihreä lippu toimikunnassa, tukioppilaana, verkk@rina... vaan annettaisiin useammalle innokkaalle mahdollisuus toimia aktiivisesti.”

MLL:n tukioppilastoiminnan arvioinnissa (Peura 2012, 8) tukioppilastoiminnan kehittämis ehdotukseksi mainitaan mm. seuraavaa: ”Koulut kehittävät erilaisia mahdollisuuksia vapaaehtoistoimintaan, jotta nuoret oppivat osallistumaan ja vaikuttamaan oman yhteisönsä hyvinvointiin”. Tähän tarkoitukseen esimerkiksi verkkotukioppilasryhmät voivat olla vastauksena. Edellä mainitussa arvioinnissa myös todettiin tukioppilastoimintaan olevan enemmän halukkaita kuin mitä toimintaan pystytään ottamaan mukaan. Tässä kohdassa myös verkkotukioppilastoiminta MLL:n paikallisyhdistyksen ja koulun välisenä yhteistyönä toimisi hyvänä vaihtoehtona.

”Ajatus verkk@rivastaavien rekrytoinnista ja myöskin heidän kouluttamisesta olisi ehkä ajankäytöllisesti mahdollista ja jo olemassa oleviin yhdistystoiminnan tukimuotoihin sisältyvää (piirin näkökulmasta). Yhdistykseen saataisiin näin myös toimijoita, joilla intoa tehdä nuorten kanssa juttuja.”

Sisällönanalyysin ohella puhutaan joskus myös sisällön erittelystä. Tuomen ja Sarajärven (2002, 107–108) mukaan sisällön erittelystä puhuttaessa tarkoitetaan kvantitatiivista dokumenttien analyysia, jossa kuvataan määrällisesti jotakin tekstin tai dokumentin sisältöä. Tutkimusongelmasta riippuen voidaan esimerkiksi laskea tiettyjen sanojen esiintymistiheyttä tietyissä dokumenteissa. Sisällönanalyysista sen sijaan puhutaan, kun tarkoitetaan sanallista tekstin sisällön kuvailua. Tämän Delfoi-menetelmällä toteutetun keskustelun tavoitteena oli saada aikaan tiivistetty kuvaus eri toiminnoista eri toimijoiden näkökulmat huomioon ottaen.

5.3 Toinen Delfoi-kierros: Toimivuus, epävarmuustekijät ja mahdollisuudet

Monitoimijaisia ilmiöitä käsitellessä erilaiset verkostot ovat tärkeässä asemassa. Verkostoajattelu opastaa havaitsemaan asioita ja ihmisiä yhteyksissään, osana kokonaisuuksia. Tämä tarkoittaa ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja yhdessä työskentelyn tietoista ja suunnitelmallista lisäämistä. (Rautava 2008, 233–236). Erilaiset dialogiset

menetelmät, kuten sähköinen keskustelu Delfoi-menetelmällä edistävät jokaisen kuulluksi tulemistä ja tuovat esille jokaisen asiantuntijuuden.

Keskustelussa pyrittiin luomaan yhteinen ymmärrys kolmesta eri teemasta ja niiden toimivuudesta, mahdollisista epävarmuustekijöistä ja mahdollisuuksista. Nuorisotoiminnan aloittamista koskevassa keskustelussa (TAULUKKO 2) esille nousivat peruskysymykset toimintaan sitoutumisesta niin yhdistyksen kuin osallistujien osalta, piirien resursseista kouluttaa paikallisyhdistyksiä, yhteistyöstä muiden tahojen kanssa sekä myös sosiaalisen median hyödyntämistä pohdittiin.

TAULUKKO 2. Nuorisotoiminnan aloittaminen ja sen toimivuus, epävarmuustekijät ja mahdollisuudet.

Toimintamalli	Käsite	Otteita aineistosta
Nuorisotoiminnan aloittaminen MLL:n paikallisyhdistyksessä	Toimivuus	Vaatiiko pysyvät rakenteet? Voisi luoda yhteistä toimintaa nuorille ja vanhemmille Toimii, jos nuorella mahdollisuus vaikuttaa toimintaan
	Epävarmuustekijät	Erilaiset työskentelyajat (virka-aika vrs. vapaaehtoisten aika) Kouluilla ja nuorilla ei ole käsitystä MLL:n toiminnasta Toiminnan jatkuvuus Sitoutuminen Piirien resurssit kouluttaa ja tukea
	Mahdollisuudet	Tapaamiset muiden yhdistysten kanssa hyödyksi Mahdollisuus jakaa kokemuksia ja kysyä neuvoa Sosiaalinen median hyödyntäminen

Nuorten hallitustyöhön osallistumisen keskustelussa (TAULUKKO 3) keskustelua käytiin muun muassa siitä, miten hallitustyöskentely nuorille esitellään, mikä sen hyöty

nuorelle on ja millä tavalla siitä syntyvästä vastuusta kerrotaan. Nuorten mukaan ottaminen hallitustyöhön vaikutti olevan huomattavasti vaikeampaa ja siihen liittyi suurempia epävarmuustekijöitä kuin pelkästään nuorisotoiminnan aloittamiseen paikallisyhdistyksessä. Esimerkiksi rekrytointi ja liikkuvuus muun muassa opiskelujen vuoksi koettiin haastavana, vaikka myös aikuisten vapaaehtoisten rekrytointi on vaikeaa sekä elämäntilanteet vaihtelevat. Mahdollisuuksia löytäminen tästä teemasta oli hieman haastavaa, koska hallitustyöskentely ei ole välttämättä monipuolisin ja helpoin tapa saada nuoria innostumaan vapaaehtoisuudesta järjestössä.

TAULUKKO 3. Nuorten osallistuminen hallitustyöhön ja sen toimivuus, epävarmuustekijät ja mahdollisuudet.

Toimintamalli	Käsite	Otteita aineistosta
Nuoret osallistuvat hallitusyhteistyöhön MLL:n paikallisyhdistyksessä	Toimivuus	Osallistuminen kunniatehtävä joillekin nuorille: tuoda viestiä muilta paikkakunnan / alueen nuorilta. Tarvitaan jokin paikka / tapa jakaa infoa nuorille siitä, mitä hallitustyöskentely tarkoittaa. Piirin järjestämät nuorisovastaavien tapaamiset sekä mahdollisuus kysyä apua mahdollistettava.
	Epävarmuustekijät	Miten rekrytoidaan? Mikä on nuorelle hyöty (esim. todistus)? Yksi nuori ei voi edustaa kaikkia nuoria. Nuoret liikkuvat, miten pois muuttaessa toimitaan? Sitoutuminen varmistettava -> hallituksessa olo antaa mandaatin toimia yhdistyksen äänitorvena.
	Mahdollisuudet	Nuorilla mahdollisuus vaikuttaa toimintaan ja oma vastuunotto kehittyi. Saadaan paikkakunnan / alueen nuorten todelliset toiveet kuulluksi.

Verkk@ritoiminnan keskustelussa (TAULUKKO 4) epävarmuustekijät jäivät kaikista pienimmälle huomiolle kaikki kolme teemaa mukaan luettuna. Verkk@ritoiminnassa on jo kokeiltu pilotinomaisesti toimintaa sekä tietysti tavallinen tukioppilastoiminta ja sen juuret antavat tälle toiminnalle paljon kannattimia.

Keskustelussa nähtiin, että toimintamalli antaa paljon mahdollisuuksia, joista voi olla suurikin hyöty niin nuorille kuin yhdistyksellekin. Toiminta nähtiin myös suhteellisen helppona aloittaa ja ylläpitää eikä se vaadi suuria ponnistuksia isolta joukolta ihmisiä. Epävarmuustekijöiksi nousivat tekijät, jotka ovat missä tahansa toiminnassa otettava huomioon: osallistujien sitoutuminen ja vetäjien vastuu ja toiminnan työllistäminen. Toiminnan kuitenkin ymmärrettiin rakentuvan hyvin pitkälle ryhmän omien toiveiden mukaan, jolloin myös vetäjällä on mahdollisuus vaikuttaa toimintaan, jottei siinä ylitetä vetäjän toimintavalmiuksia. Toiminnan nähtiin parhaiten hälventävän kuvaa MLL:sta vain pienten lasten kanssa ja hyväksi toimivana järjestönä. Tämä voi toimia myös osalle innostajana jos haluaa toimia mieluummin nuorten kuin pienten lasten parissa tai esimerkiksi omat lapset ovat pikkulapsi-ään jo ohittaneet.

TAULUKKO 4. Verkk@ritoiminta ja sen toimivuus, epävarmuustekijät ja mahdollisuudet.

Toimintamalli	Käsite	Otteita aineistosta
Verkk@ritoiminta MLL:n paikallisyhdistyksessä	Toimivuus	Piirin tuki mahdollistettava; tapaamisia, koulutusta, materiaaleja, kannustusta, ohjaajien rekrytoimista. Nuorten vanhemmat otettava mukaan huomioon (kasvotusten / verkossa), Ei vaadi välttämättä isoa työryhmää vaan yhden tai kaksi kiinnostunutta aikuista.
	Epävarmuustekijät	Nuorten sitoutuminen toimintaan Kaa tuuko aikuisten vetäjien niskaan liikaa vastuuta?
	Mahdollisuudet	Uusia nuorten kanssa toimimisesta kiinnostuneita toimijoita. Sosiaalisen median hyödyntäminen. Nuoret haluavat tehdä hyvää: toiminta mahdollistaa useamman osallistumisen, saa toimia asiantuntijana. Tukioppilaaksi eivät pääse kaikki -> voisi hakeutua Verkk@riksi. Ideoita ja tekijöitä yhdistyksen toimintaan. Lisäisi ehkä myös koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä. Kuva MLL:sta pienten lasten järjestönä hälvenee.

Keskusteluiden jälkeen jokaisella oli mahdollisuus vielä tuoda lisää ajatuksia keskusteluun ja keskusteluista koostettiin lopulta kaikkien keskustelijoiden hyväksymät yhteenvedot.

Verkossa toteutettu keskustelu oli helppo sekä osallistujien että manageriryhmän osalta. Kaikki käydyt keskustelut jäivät digitaaliseen muotoon, josta niiden poimiminen oli yksinkertaista. Keskustelun onnistumista voidaan mitata muutamilla mittareilla, joista olen poiminut tähän tässä työssä oleelliset:

1. onnistuminen asiantuntijapaneelin valinnassa
2. onnistuminen mielekkäiden kysymystenasettelujen kuten ns. topicien etsimisessä
3. jäsentynyt keskustelu, jossa systemaattisesti arvioidaan myös esitettyjen topicien ja niitä kommentoivien argumenttien pätevyyttä ristikkäiskriteerein (esimerkiksi tärkeys, toivottavuus, todennäköisyys)
4. tuotetun aineiston relevanssi strategisen päätöksenteon kannalta
5. kyky koota systemaattisesti arvioiden, kasautuvasti ja käyttäjäystävällisesti relevantteja tulevaisuusargumentteja monilta ja monenlaisilta asiantuntijoilta esimerkiksi internetin välityksellä tavoitettaviin tietopankkeihin (<https://edelfoi.fi/viewbulletin.page?bulletinId=5>, Kuusi 2003a, 139–140).

Jätin pois keskustelijoiden anonymiteettia koskevan onnistumisen määrittelyn, koska kirjoittajat eivät olleet anonyymeinä verkkokeskustelussa vaan toimivat omalla nimellään. Paneelissa selkeimpiä onnistumisen kohtia olivat paneelin osallistuvien valinta, onnistunut kysymysten asettelu sekä aineiston relevanttius ja aineiston kokoaminen. Keskustelu oli jäsentynyttä, mutta koska se oli aluksi selkeästi vilkkaampaa, ristikkäinen argumentointi jäi vähemmälle.

Kokonaisuutena paneelikeskustelu oli kuitenkin hyödyllinen ja tuloksena saatiin kolme yhteenvetoa joista työstettiin toimintamallien kuvaukset. Toimintamallit pyrittiin pitämään mahdollisimman yksinkertaisina ja helposti lähestyttävänä, jotta mahdollisimman monella toimijalla olisi niiden käyttöön mahdollisuus. Toimintamallit koottiin MLL:n toimijoille tiedoksi MLL:n Yhdistysnettiin. Yhdistysnettiin on kaikilla toimijoilla pääsy salasanan kanssa. Merkittävä osa yhdistystoimijoista hyödyntää Yhdistysnettä toiminnan suunnittelussa.

6 TOIMINTAMALLIT MLL:N NUORISOTOIMINTAAN

6.1 Toimintamallien lähtökohdat ja käyttöönotto

Toimintamallien luominen lähti liikkeelle selkeästä tarpeesta ja tarvetta arviointiin syksyllä 2012 paikallisyhdistyksille tehdyllä kyselyllä. Lopullisia toimintamalleja työstettiin syksyllä 2013 kolme kappaletta: nuorisotoiminnan aloittaminen paikallisyhdistyksessä (LIITE 2), nuoret osallistuvat hallitusyhteistyöhön MLL:n paikallisyhdistyksessä (LIITE 3) ja Verkk@ritoiminta MLL:n paikallisyhdistyksessä (LIITE 4). Toimintamallit olivat niitä, joihin eniten kaivattiin lisätietoa syksyn 2012 kyselyn perusteella.

Toimintamallien käyttöönotto tapahtuu paikallisyhdistysten oman mielenkiinnon mukaan. Toimintamalleja voidaan esitellä piirin tai keskusjärjestön erilaisissa tilaisuuksissa, mutta niiden käyttöönotto ei vaadi yhdistykseltä muuta kuin toimintamalliin tutustumista ja päätöksen toimintaan mukaan lähtemisestä. Toimintamalleja voi tietysti edellytyksin myös ainoastaan kokeilla tai niistä voidaan tehdä päätös tietyn aikaa kokeilemisesta. Toimintamallit eivät vaadi yhteydenottoa piiriin tai keskusjärjestöön. Piirit ja keskusjärjestö pyrkivät kuitenkin tukemaan toimintamallien käyttöönottamista erilaisin tilaisuuksin ja koulutuksin kunkin tahon omat resurssit huomioiden. Erilaisia toimintamalleja ja –ideoita löytyy kuitenkin niin paljon., että kaikkea ei pystytä samalla tavalla esittelemään.

Toimintamallit löytyvät MLL:n Yhdistysnetistä johon jokaisella hallitustoimijalla on halutessaan pääsy. Yhdistysnetti löytyy tällä hetkellä yhdistyskohtaisten salasanojen takaa. Jatkossa kuitenkin pohdittava, miten toimintaa rekrytoidaan aikuisille ja nuorille, jotka eivät ole vielä toiminnan piirissä eli eivät pääse tarkastelemaan toimintamalleja eivätkä näin ollen myöskään innostumaan tulemaan toimintaan mukaan.

Toimintamalleja käyttävien yhdistysten toivotaan nimeävän nuorisovastaavan, jos sitä ei yhdistyksessä vielä ole. Vastaava saa sähköisen uutiskirjeen sekä sitä kautta tietoa tuen mahdollisuuksista, uusista toimintamalleista ja niiden käyttökokemuksista. Nuorisovastaavan nimeäminen ei velvoita minkään toiminnan järjestämiseen, mutta voi innostaa siihen. Nuorisotoiminnan sähköisen uutiskirjeen pystyy tilaamaan myös muut

toiminnasta kiinnostuneet nuorisovastaavan lisäksi. Kirjettä markkinoidaan tällä hetkellä lähinnä MLL:n Yhdistysnetissä, joten se ei toimi myöskään uusien nuorten tai aikuisten toimijoiden innoittajana.

6.2 Toimintamallien rakenne

Toimintamallien rakenne pohjautuu MLL:n muiden toimintamallien rakenteeseen. Toimintamalli toimii lähtökohtana sille yhdistykselle, joka haluaa lähteä kehittämään toimintaansa. Toimintamallin avulla yhdistys näkee nopeasti mitä toimintamalli vaatii, mitä siinä on tarkoitus tehdä ja kuka tai ketkä toimintamallissa ovat aktiivisia toimijoita.

Toimintamalleista tehtiin sanallinen kuvailu, jonka sisältöjä ovat: tavoitteet, toteutustapa, toiminta pähkinänkuoressa, mitä uutta toiminta tuottaa, millä resursseilla toimintaa voisi kokeilla ja ylläpitää, soveltuvuus vapaaehtoistoimintaan, mihin ajankohtaisiin haasteisiin toiminnalla vastataan, kohderyhmän osallisuus, kohderyhmän palaute ja mahdolliset oheismateriaalit. Oheismateriaalit voivat sisältää esimerkiksi tarkempia kuvauksia, ohjelmapohjia, tarkistuslistoja tai muita materiaaleja, jotka helpottavat toiminnan tekemistä. Oheismateriaaleja voidaan lisätä tarpeen mukaan. Oheismateriaaleja ei tuotettu osana tätä opinnäytetyötä.

Lisäksi jokaisesta toimintamallista tehtiin kuvio, jossa näkyy keskustelun pohjalta nousevat viisi asiaa, jotka vaikuttavat kehittäjiä, eli tässä tapauksessa MLL:n toimijoiden mielestä siihen, että toimintamalli on hyvä. Asiat ovat esimerkiksi toimintamallin käyttöönottoon vaikuttavia asioita kuten se, että toimintamallilla pystytään saamaan paikkakunnan / alueen nuorten ääni todella kuuluviin tai se, että toimintamalli edellyttää koko hallituksen vastuunottoa, vaikka itse aktiivinen toimijuus jäisi yhden tai kahden hallituslaisen tehtäväksi. Näiden viiden noston avulla paikallisyhdistyksen hallitus voi myös tutustua erilaisiin toimintamalleihin nopeasti ja päättää mitkä toimintamallit ajavat eniten niitä asioita, joihin kyseinen yhdistys haluaa vaikuttaa tai keskittyä.

Kuvioon on kirjattu toimintamallin viiden hyvän asian lisäksi tarve toimintamallin kehittämiseksi, mallin yhteys laajempaan kehittämistoimintaan, toiminnan kuvaus, toimintamallin tavoite, toimintaan liittyvät menetelmät ja sisällöt sekä vastuutoimijat, osallistujat ja yhteistyökumppanit. Toimintamallien kuvio ja sanallinen kuvailu toimivat yksittäin, mutta tukevat toisiaan toimintaa suunniteltaessa tai sitä käynnistettäessä.

6.3 Toimintamallien kokemukset ja muokkaaminen

Toimintamalleista kerätään käyttäjien kokemuksia sitä mukaa, kun malleja on otettu käyttöön. Kokemusten perusteella MLL:n keskusjärjestö voi muokata malleja toimivampaan suuntaan. Kokemusten keräämiselle ei ole luotu mallia opinnäytetyöhön liittyen.

Toimintamallien muokkaaminen oman MLL:n paikallisyhdistyksen toimintaan on myös sallittua ja siihen kannustetaan. Toimintamallin luominen valtakunnalliseen toimintaan edellyttää sitä, että toimintamallit kirjataan melko yleisellä tasolla. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisen paikallisyhdistyksen on syytä toimintamallia käyttöönottaessa pohtia miten toimintamalli saadaan toimimaan parhaiten juuri kyseisellä paikkakunnalla / alueella.

Toimintamalleja voi muokata esimerkiksi siihen suuntaan, että siinä kokeillaan jotain tiettyä osiota tietyn aikaa ja tehdään vasta sen jälkeen päätös jatketaanko toimintaa vakituisemmin. Kuitenkin toiveena on, että paikallisyhdistykset pystyisivät uusiutumaan ja myös lopettamaan sellaiset toimintamuodot, jotka eivät kyseisellä paikkakunnalla / alueella toimi. Nämä voivat olla mitä tahansa toimintamuotoja, joita on kokeiltu kertaluontoisesti tai jo useamman vuoden ajan. Tärkeää on, että paikallisyhdistykset uskaltautuvat luopua niistä toimintamalleista, jotka ovat toimimattomia tai muokkaavat niitä toimivampaan suuntaan.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli MLL:n nuorisotyön ja paikallisyhdistysten nuorisotoiminnan vahvistuminen. Kehittämistehtävänä oli toimintamallien luominen MLL:n nuorisotoimintaan, kehittämiskohteena Mannerheimin Lastensuojeluliiton liittoyhteisö. Mannerheimin Lastensuojeluliitossa nähdään nuorisotoiminta yhä tärkeämpänä toimintana. Onnistutaanko tässä työssä esiteltyjen toimintamallien kaltaisilla ohjeistuksilla saamaan paikallisyhdistykset kiinnostumaan toiminnasta sekä ennen kaikkea lähtemään kehittämään ja tuottamaan toimintaa? Voidaanko uusien toimintamuotojen tai toimintamuotojen kehittämisen ajatella tuovan uusia vapaaehtoistoimijoita järjestöömme niin nuoria kuin nuorten kanssa toimimisesta kiinnostuneita? Saako MLL ”lapsileimaansa” mukaan myös nuoret vai onko järjestön keskittyttävä ensisijaisesti vain pieniin lähinnä alle kouluikäisiin lapsiin ja heidän vanhempaisiin?

MLL:n uusi strategia 2024 hyväksytään kesällä 2014. Vielä ei ole varmaa nuorisotoiminnan näkyminen strategiassa, mutta ainakin keskustelun tasolla asia on otettu esiin. Toisaalta ennen strategiassa näkymistä on hyvä myös pohtia sitä, miten esimerkiksi vapaaehtoiset toimijat voivat toimia nuorisotoiminnan kentällä ilman ammatillista pätevyyttä ja tähän pohdintaan hyvänä tukena ovat toimintamallit, joiden mukaan voi toimia myös ilman ammatillista pätevyyttä.

Tärkeimmät saavutukset opinnäytetyön osalta olivat näin ollen kolmen toimintamallin luominen yhteistyössä varsinaisten toimijoiden kanssa. Toimintamallit saatiin tarpeeksi yksinkertaisiksi, jotta niihin on helppo tarttua ja tutustua, mutta kuitenkin samalla tarpeeksi informatiivisiksi, jotta niiden avulla pystyy toimintaa lähteä kehittämään eteenpäin. Aineistoa kerätessä pyrin saamaan vastauksia niin kyselyn kuin sähköisen keskustelunkin osalta eri puolelta Suomea, erilaisilta toimijoilta. Aineiston hankinnan tasona oli siis triangulaatio. Taso oli tässä työssä riittävä, mutta vastasiko kyselyyn lähinnä ne, jotka kokivat aiheen todella tärkeäksi tai vastapainona todella vähäpätöiseksi? Jäikö vastaaminen niiltä joilla olisi ehkä ollut sanottavaa kehittämiseen liittyen? Tutkimuksen luotettavuutta voidaan pohtia myös huomioiden, että vastausprosentti kyselyyn vastanneista oli noin 13 % kaikista yhdistyksistä. Tähän prosenttilukuun pääseminen on monen asian summa. Kaikki yhdistykset eivät olleet paikalla tilaisuudessa, jossa kysely tehtiin sekä kaikki paikalla olleet eivät vastanneet kyselyyn. Parempaan prosenttilukuun emme olisi kuitenkaan luultavasti päässeet myöskään kirje- tai nettikyselyllä.

Kysely, Delfoi-kierrokset ja toimintamallit toimivat osaltaan myös mini-interventiona koko liiton tasolla muistuttaen toimijoita nuorisotoiminnan tärkeydestä ja sen huomioimisesta. Vaikka toimijat eivät juuri tällä hetkellä tekisikään nuorisotoimintaa, voi pienillä muistutuksilla saada heidät innostumaan ja ehkä tulevaisuudessa myös toimimaan nuorten hyväksi tai heidän kanssaan. Lopputuloksena nuorisotoiminta vahvistuu MLL:ssa koko liiton tasolla.

Toimintamallit, nuorisotoiminnan aloittaminen paikallisyhdistyksessä (LIITE 2), nuoret osallistuvat hallitusyhteistyöhön MLL:n paikallisyhdistyksessä (LIITE 3) ja Verkk@ritoiminta MLL:n paikallisyhdistyksessä (LIITE 4) pyrkivät kaikki vastaamaan tavoitteeseen MLL:n nuorisotyön ja paikallisyhdistysten nuorisotoiminnan vahvistamisesta. Valmiimmaksi ja helposti omaksuttavaksi malliksi muotoutui lopulta Verkk@ritoiminnan malli, ainakin jos malleja arvioidaan MLL-toimijoiden antamien epävarmuustekijöiden valossa. Toisaalta jos paikallisyhdistys lähtee tekemään Verkk@ritoimintaa, he aloittavat automaattisesti nuorisotoiminnan ylipäänsä ja saavat mahdollisesti tai pienellä vaivalla myös hallitustyöskentelyyn nuoria tai nuorten äänen vähintään kuuluviin.

Seuraava toimenpide on tuottaa malleihin oheismateriaaleja, jotka toimitetaan yhdistysten käyttöön. Lisäksi yhdistyksiä tullaan myös jatkossa opastamaan nuorisotoimintaan liittyvissä kysymyksissä ja innostamaan nuorisotoiminnan kehittämiseen. Myös piiri-järjestöt otetaan tässä huomioon ja toimintaa kehitetään aktiivisesti heidän kanssaan, heidän tarpeet ja maantieteelliset erot huomioiden.

Varsinaisiksi tulevaisuuden toimenpiteiksi voidaan kirjata:

- Sähköisen uutiskirjeen ja toimintamallien markkinointi
- Pohdinta siitä, miten ei vielä aktiivitoimijat saada innostettua mukaan (esimerkiksi nuoret tai nuorten kanssa toimintaa haluavat)
- Toimintamallien kokemusten keräämisen pohdinta

Työni vaikuttavuutta voidaan tarkistella monelta eri suunnalta. Nuorisotoiminnan lisääntyminen, jota selvitetään erilaisilla vuosittaisilla toimintakartoituksilla tai –selvityksillä, kertoo jo paljon, samoin kyselyt ja mielenkiinto, joka koetaan yhteydenottoina, koulutuspyyntöinä tai tapaamisina, kertovat toiminnan innostavuudesta. Vuosittaisiin

järjestön toimintasuunnitelmiin nuorisotoiminnan kirjaaminen isompana ja selkeämpänä kokonaisuutena sekä yhteinen työskentely koko liiton tasolla perheiden ja kaikenikäisten lasten ja nuorten hyväksi on ponnistus, joka varmasti tulee näkymään myös tulevaisuudessa. Askeleet, joita järjestö ottaa, ovat hitaita ja pieniä, mutta tulevaisuuden kannalta merkittäviä.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto omaa pitkän ja tunnustetun menneisyyden ja uskon, että tämän työn myötä on otettu myös yksi askel siihen suuntaan, mihin kehittyvän järjestön on syytä ottaa. Unohtamatta muitakaan kehittämistoimenpiteitä joita tulevaisuudessa tehdään nuorisotoiminnan lisäksi. Uusien toimintamuotojen kehittäminen ja leittäminen on aina haasteellista. Luotan kuitenkin siihen, että MLL:n paikallisyhdistykset näkevät toiminnan tärkeyden ja nuoret myös osallisina perheiden hyvinvointia pohdittaessa. MLL tullaan tulevaisuudessa näkemään yhä enemmissä määrin koko perheen järjestönä, joka huomioi toiminnassaan kaikki ikäryhmät sekä toivottaa tervetulleeksi toimintaan kaikki ikäryhmät ympäri Suomen. Edellytykset siihen ovat olemassa.

LÄHTEET

A new impetus for European youth White paper 2002. European Communities, Belgium.

Aula Maria Kaisa 2007. Lasten osallistuminen vaatii aikuisten muuttumista. Teoksessa Anu Gretschel ja Tomi Kiilakoski. (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkosto, Humanistinen ammattikorkeakoulu: Helsinki, 23.

Clark, Helen 2011. Volunteering as a force for social inclusion. State of the world's volunteerism report 2011. Yhdistyneiden Kansakuntien raportti maailman vapaaehtoistoiminnan tilasta.

http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2011/SWVR/English/SWVR2011_full.pdf.

Luettu 15.12.2013

Delfoi-menetelmä. <https://edelfoi.fi/viewbulletin.page?bulletinId=5>. Luettu 28.2.2013

Harju Aaro 2010. Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta. Satakunnan painotuote.

Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti. 2011. Raportteja 70. Vapaaehtoistyön kansantaloudelliset vaikutukset. www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja70.pdf

Ilvonen Anne 2011. Kuinka vaikutan? Kansalaistoimijan vaikuttamisopas. Helsinki. OK-opintokeskus.

Jaakola Vesa (toim.) 2012. Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen kulttuurisessa nuorisotyössä. <http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/85fb81804aeb262984ed8e7ee4141bc3/Nuorten+osallisuus.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=85fb81804aeb262984ed8e7ee4141bc3>.

Luettu 2.1.2014.

Kirjonen Juhani 2008. Kehittäminen asiantuntijatyötä. Teoksessa Kehittämistyön risetteiksi 2008. Seppänen-Järvelä Riitta ja Karjalainen Vappu (toim.). Gummerus Kirjapaino Oy Jyväskylä.

Kohonen Kirsi 2004. Nuorten vaikuttajaryhmät – kunnallista päätöksentekoa vai kunnollisia tapahtumia? Teoksessa Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku. Nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä. Toim. Paakkunainen Kari. Edita 2004, Helsinki.

Korkimäki Riikka & Ellonen Noora 2010. Ikätoverisuhteet sosiaalisina resursseina yläkoulussa. Teoksessa Nuorisotutkimus: Osallisuus ja sosiaalinen vahvistaminen 3 / 2010 / 28. vuosikerta. Yliopistopaino 2010, Helsinki.

Koskinen Sanna & Horelli Liisa 2006. Ympäristövastuullinen kansalaisuus kouluopetuksessa. Teoksessa Nuorisotutkimus 3/2006: Kunta ja osallisuus. Hakapaino Oy Helsinki.

Kuusi Osmo 2003a. Delfoi-menetelmä. Teoksessa Tulevaisuudentutkimus. Perusteet ja sovellukset. Toim. Kamppinen Matti, Kuusi Osmo & Söderlund Sari. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kuusi Osmo 2003b. Delfoi-menetelmä. Teoksessa Miten tutkimme tulevaisuutta? Toim. Vapaavuori Matti & von Bruun Santtu.

Kuusi O., Hiltunen E. & Linturi H. (2000) Heikot tulevaisuuden signaalit: Delfoi-tutkimus. <http://elektra.helsinki.fi.ezproxy.utu.fi:2048/se/f/0785-5494/19/2/heikottu.pdf>. Luettu 28.2.2013.

Kuusisto Elina & Pessi Anne Birgitta 2012. Vapaaehtoistoiminta nuorten mielikuvissa ja motiiveissa. Teoksessa Nuorisobarometri 2012. Helsinki. Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto ja Nuorisoasiain neuvottelukunta.

Lehtonen Saila & Lind Fiona 2011. Nuorten kiinnostus vapaaehtoistyöhön sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisyhdistykset sen tarjoajina. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/36542/opinnaytetyo.pdf?sequence=1>. Luettu 18.12.2013.

Lundbom Pia & Eskelinen Teppo 2012. Vapaaehtoisuutta vailla vertaa? Teoksessa Nuorisobarometri 2012. Helsinki. Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto ja Nuorisoasiain neuvottelukunta.

Lähteenmaa Jaana 2007. Nuoret vapaaehtoistyöntekijät - motiiveja ja moraalipohdintoja: tapaustutkimus pääkaupunkiseudulta. Teoksessa Nuorten elämänpolkuja loma-Suomessa. Helena Helve. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2012a. www.mll.fi. Luettu 2.11.2012.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2012b. Toimintasuunnitelma. www.mll.fi/intra. Luettu 25.5.2013.

Myllyniemi Sami 2008. Mitä kuuluu? Nuorisobarometri 2008. Helsinki. Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto ja Nuorisoasiain neuvottelukunta.

Myllyniemi Sami 2009. Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Yliopistopaino Oy, Helsinki.

Myllyniemi Sami 2012. Nuorisobarometri 2012. Helsinki. Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto ja Nuorisoasiain neuvottelukunta.

Mäkelä Sanni ja Peltonen Elina 2012. Nuorten vapaaehtoistoiminnan käsikirja. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C Katsauksia ja aineistoja 23. Juvenes Print Oy, Tampere.

Mäkinen Maarit 2009. Digitaalinen voimistaminen paikallisten yhteisöjen kehittämisessä. Tampere. Tampereen yliopistopaino – Juvenes Print.

Nieminen Juha 2001. Ylös, ulos ja kentälle – kokemuksia vapaaehtoistoiminnan kurssin ohjaamisesta yliopistossa. Teoksessa Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Eskola Antti & Kurki Leena (toim.)

Nuorisolaki 2006. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>. Luettu 2.11.2012

Pajunen Mirka & Schadewitz Katri 2007. ”Järjestössä kasvaa ja järjestöön kasvaa”. Partio ja 4H nuorten kasvatus- ja oppimisympäristönä. http://www.partio.fi/sites/partio.fi/files/uploads/Opinnaytetyot/partio_ja_4h_nuorten_kasvatus- ja_oppimisymparistona.pdf. Luettu 28.12.2013.

Peura Juuso (toim.) 2012. Tukioppilastoiminnan arviointi. <https://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/59cf8a658c47c1e3ad6f8a5a063abc18/1352574333/application/pdf/15991996/MLL%20Tukari%20raportti%202012.pdf>

Rautava Marie 2008. Onnistuuko dialogisten käytäntöjen oppiminen? Esimerkkinä verkostokonsulttitoiminta. Teoksessa Kehittämistyön risteyskiä. Seppänen-Järvelä Riitta ja Karjalainen Vappu (toim.). Gummerus Kirjapaino Oy Jyväskylä.

Soanjärvi Katariina 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/27118/9789513943370.pdf?sequence=1>. Luettu 28.12.2013.

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry. 2012. Nuorista Suomessa 2012. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/615/fid/1803>. Luettu 22.9.2013.

Söderlund Markus 2012. Järjestöt nuorisotyön kehittämisen ympäristönä. Teoksessa Komonen Katja, Suurpää Leena & Söderlund Markus 2012. Kehittyvä nuorisotyö.

Toikko Timo & Rantanen Teemu.

<http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewFile/1088/919>, luettu 3.3.2013.

Toikko Timo & Rantanen Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Tuomi Jouni & Sarajärvi Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Ylikahri Ville 2007. Liity järjestöön. Teoksessa Ylikahri Ville (toim.) 2007. Kuinka maailma muutetaan? Kansalaisvaikuttajan opas.

Nuorten asiat ja toiminta paikallisyhdistyksissä

Paikallisyhdistysten kysely

MLL:n keskusjärjestö haluaa tukea nuoriin liittyvää toimintaa entistä vahvemmin. Tällä kyselyllä kartoitamme yhdistysten kokemuksia nuorisotyöstä sekä toiveita tuen suhteen. Haluamme vastauksia myös niiltä yhdistyksiltä, joissa ei ole tehty nuorisotyötä.

Toivomme, että sinulla on hetki aikaa vastata tähän kyselyyn! Voit jatkaa vastauksia tarvittaessa viivojen ulkopuolelle. **Palauta täytetty lomake ilmoittautumispisteeseen viimeistään sunnuntaina.** Tule myös tutustumaan nuorisotyöhön MLL-torille.

1. Onko yhdistyksessänne nuorisovastaava ja/tai tukioppilastoiminnan vastaava?

a. Kyllä b. Ei

2. Tuleeko yhdistykseenne nuorisotyön sähköinen uutiskirje

a. Kyllä b. Ei c. En tiedä

3. Minkälaista nuoriin, varhaisnuoriin tai heidän vanhempiinsa liittyvää toimintaa yhdistykseenne on tarjonnut viimeisen vuoden aikana?

Valitse kolmesta vaihtoehdosta

Täydennä tarvittaessa

Toiminta	Kyllä, säännöllisesti	Kyllä, satunnaisesti	Ei koskaan	Haluaisimme kehittää tätä	Esim. ikäryhmä, aihe jne.
Avoin toiminta, esim. säännölliset nuorten illat / nuorisokahvila					
Nuorille suunnattu toiminta, esim. nuorten kerhot tai kurssit					
Retket, leirit, tapahtumat					
Koulun kanssa tehtävä yhteistyö					
Nuorten ja vanhempien yhteiset tilaisuudet					
Nuorten vanhemmille toimintaa					
Mediakasvatukseen liittyvä toiminta					
Tukioppilastoimintaan liittyvä toiminta					
Yhdistyksessä toimii nuorten "varjohallitus" tai toimikunta					
Yhdistyksen hallituksessa on nuorten edustaja					
Jotain muuta, mitä?					

4. Miten nuoret ovat mukana toiminnan suunnittelussa tai miten olette lähestyneet yhdistykseenne nuorisojäseniä?

5. Oletteko vaikuttaneet joihinkin nuoriin liittyviin asioihin yhdistyksenne toimialueella / kunnassanne viime vuosina?

Kyllä, mihin / miten?

Ei
 Ei, mutta keskustelua on käyty esim. hallituksessa

6. Onko yhdistyksessänne ollut haasteita tai ongelmia nuorisotyön käynnistämisessä tai toteuttamisessa? Millaisia?

7. Miten toimivina pidät / pitäisit seuraavia nuorisotyön tukemisen tapoja? Arvioi väittämiä asteikolla 1-4, jossa luvut tarkoittavat:

1. Erittäin hyvin toimiva
2. Melko hyvin toimiva
3. Melko huonosti toimiva
4. Erittäin huonosti toimiva

- | | | | | |
|---|---|---|---|---|
| a. piirin järjestämiä nuorisovastaavien tapaamisia tai vertaisverkko | 1 | 2 | 3 | 4 |
| b. keskusjärjestön järjestämiä nuorisovastaavien tapaamisia tai vertaisverkko | 1 | 2 | 3 | 4 |
| c. uusia toimintaideoita ja materiaaleja | 1 | 2 | 3 | 4 |
| d. keskustuimiston / piirin järjestämät yksittäiset koulutukset nuorisovastaaville (esim. nuorten ryhmien ohjaaminen) | 1 | 2 | 3 | 4 |
| e. keskustelupalsta, jossa yhdistysten nuorisovastaavat voisivat vaihtaa kokemuksiaan | 1 | 2 | 3 | 4 |
| f. MLL:n työntekijän henkilökohtainen vierailu tai keskustelu, jossa suunnitella nuorisotyötä | 1 | 2 | 3 | 4 |
| g. jokin muu, mikä? | | | | |
-
-

8. Mitä muita nuoriin liittyviä terveisiä haluat lähettää keskustuimistolle ja piireille?

Kiitos vastauksistasi! Palauta täytetty lomake ilmoittautumispisteeseen viimeistään sunnuntaina.

Arvomme kaikkien vastanneiden kesken MLL-tuotepalkintoja! Jos haluat osallistua arvontaan, täytä yhteystietosi tähän. Arvonnassa voittaneille ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Nimi _____
 Katuosoite _____

Monisivuinen liite

Postinumero ja paikkakunta _____
Sähköpostiosoite _____

Haluan tilata nuorisotyön sähköisen uutiskirjeen sähköpostiini

Minuun saa olla yhteydessä, jos tulee kysyttävää toiminnastamme

Nuorisotoiminnan aloittaminen MLL:n paikallisyhdistyksessä**1. TAVOITTEET JA TOTEUTUSTAPA**

Tavoitteet: MLL:n paikallisyhdistyksessä aloitetaan tavoitteellisesti nuorisotoimintaa.

Toteutustapa: Nuorisotoiminta suunnitellaan paikallisesti yhdessä nuorten ja muiden alueen toimijoiden kanssa, huomioiden valtakunnallisia ohjeistuksia. Toteutuksessa kiinnitetään huomiota siihen, että nuoret pääsevät osallistumaan vaikuttamistoimintaan.

2. TOIMINTA PÄHKINÄNKUORESSA

Toimintamallissa paikallinen informaatio ja yleistettävät piirteet eivät vielä erotu selvästi. Kyseessä on toimintaa, joka voi toteutua eri laajuisena erikokoisilla paikkakunnilla ja paikkakunnan toimintakulttuurista riippuen. Oleellista on, että MLL:n yhdistys käynnistää omalle alueelleen ja omiin resursseihinsa sopivaa nuorisotoimintaa huomioiden alueen jo olemassa olevat toiminnot.

3. MITÄ UUTTA TOIMINTA TUOTTA

MLL:n yhdistyksissä on aiemmin toteutettu jonkin verran nuorisotoimintaa, mutta sen käynnistämiseen ei ole ollut erillisiä ohjeita. Kun yhdistysten kokemuksia on kerätty, on voitu kirjata ideoita ja suosituksia, joita kannattaa huomioida toimintaa aloitettaessa. Aloittamista kuvataan projektiluonteisena suunnitelmana.

4. MILLÄ RESURSSEILLA TOIMINTAA VOISI KOKEILLA JA YLLÄPITÄÄ?

Nuortentoiminnan kokeileminen onnistuu kohtuullisin resurssein ja valmiste-luin, mutta usein MLL:n yhdistyksen toimijoista pääosa on kiinnostunut pikkulapsiperheiden toiminnasta. Siksi yhdistykset päätyvät usein rekrytoimaan nuorisotoiminnan käynnistäjiksi ja ylläpitäjiksi uusia vapaaehtoisia. Nuortentoimintaa voi järjestää myös yhdessä muiden yhdistysten, kunnan toimijoiden tai vaikka seurakunnan kanssa. Ei ole välttämätöntä käynnistää omaa toimintaa: yhtä hyvin yhdistys voi esimerkiksi ottaa valvojavuoron nuorisotilalta tai toisen

Monisivuinen liite

yhdistyksen diskosta, järjestää tapahtumia yhdessä muiden järjestöjen kanssa tai tehdä yhteistyötä lähikoulun kummi- tai tukioppilaiden kanssa.

5. SOVELTUVUUS VAPAAEHTOISTOIMINTAAN

Toimintamalli sopii vapaaehtoisvoimin toteutettavaksi. Paikallisyhdistyksen hallitus on vastuussa toiminnasta, mutta kannattaa rekrytoida nuorisovastaava, joka voi tulla myös hallituksen ulkopuolelta. Nuorisovastaava tai hänen työryhmänsä voivat olla myös nuoria.

6. MIHIN AJANKOHTAISIIIN HAASTEISIIN TOIMINNALLA VASTATAAN?

Toiminta on ajanmukaista: nuorten osallisuus on ajankohtainen teema yhteiskunnassa. Nuoret ovat tervetulleita yhdistyksen uusiksi toimijoiksi. Arvot: toiminta sopii tasavertaisuuden ja vastavuoroisuuden periaatteisiin, sekä nuorten elämänvaiheen arvostamiseen.

7. KOHDERYHMÄN OSALLISUUS

Nuorilta kysytään mielipiteitä toiminnan kehittämisessä. Jatkossa ollaan menossa kohti sitä, että nuoret olisivat enemmän mukana suunnittelussa.

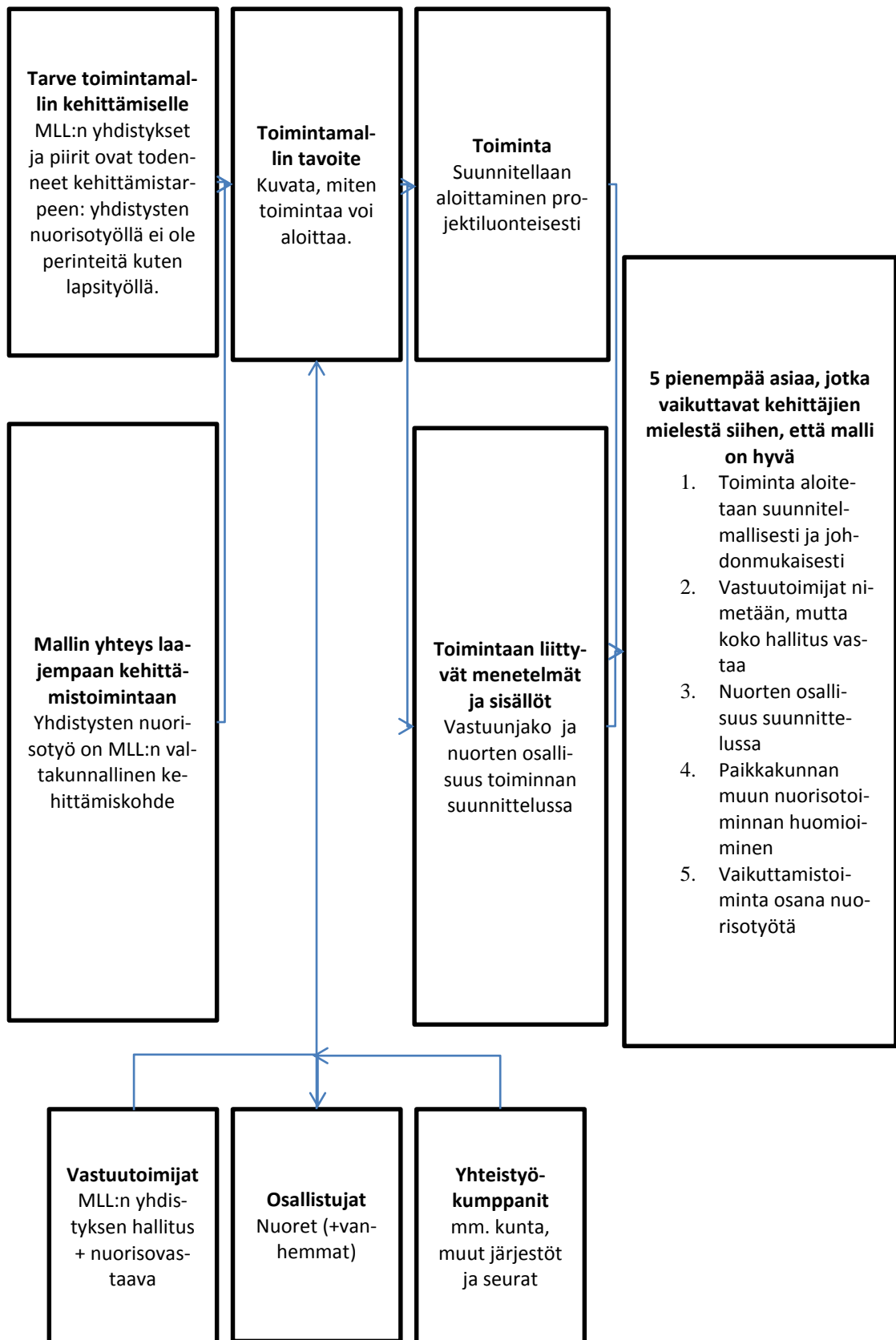
8. KOHDERYHMÄN PALAUTE

Palautetta on koottu nuorilta vielä hajanaisesti, lähinnä suullisesti toiminnan yhteydessä.

9. OHEISMATERIAALIT

Nuorisotoiminnan käynnistämisen tueksi **on suunnitteilla** havainnollistavia materiaaleja, ohjeita ja kuvauksia, joiden avulla mallin voi ottaa käyttöön muualla.

Nuorisotoiminnan aloittaminen MLL:n paikallisyhdistyksessä



Nuoret osallistuvat hallitusyhteistyöhön MLL:n paikallisyhdistyksessä

1. TAVOITTEET JA TOTEUTUSTAPA

Tavoitteet: MLL:n paikallisyhdistysten hallituksissa toimii nuoria. Toteutustapa: Nuorten osallistuminen hallitustyöskentelyyn suunnitellaan paikallisesti yhdessä nuorten kanssa, huomioiden yhdistyslaki ja valtakunnalliset ohjeistukset.

2. TOIMINTA PÄHKINÄNKUORESSA

Nuorten hallituksen jäsenenä toimimisessa on tiettyjä perussääntöjä, mutta muuten toteutus voidaan soveltaa paikallisesti. Esimerkiksi nuoret joko osallistuvat itse hallituksen kokouksiin tai nuorisovastaava tapaa aktiivista nuorten ryhmää ("nuorten hallitus") ennen kokousta ja tuo nuorten terveiset yhdistyksen hallitukselle.

3. MITÄ UUTTA TOIMINTA TUOTTA

Muutamissa MLL:n yhdistyksissä on kokeiltu nuorten osallistumista hallituksen työskentelyyn. Nuorten ottaminen mukaan hallitustyöskentelyyn tuottaa yhdistykselle tietoa paikallisten nuorten toiveista ja kuulumisista, sekä nuorille vaikuttamisen ja osallistumisen kanavia.

4. MILLÄ RESURSEILLA TOIMINTAA VOISI KOKEILLA JA YLLÄPITÄÄ?

Toimintamallin kokeileminen onnistuu kohtuullisin resurssein ja valmisteluin. Hallitus valitsee nuorisovastaavan, joka ottaa vastuulleen nuorista hallitustoimijoista huolehtimisen. Muita tarvittavia resursseja voivat olla esimerkiksi nuorten kokoontumispaikka ja tarjoilukulut. Nuorten rekrytoinnissa voi hyödyntää olemassa olevia paikallisia nuorten ryhmiä (esim. tukioppilaat, nuorisotilalla kävijät, oppilaskunnan hallitus jne.).

5. SOVELTUVUUS VAPAAEHTOISTOIMINTAAN

Toimintamalli sopii vapaaehtoisvoimin toteutettavaksi. Paikallisyhdistyksen hallitus on vastuussa toiminnasta, mutta nuorten osallistumisen tueksi kannattaa rekrytoida nuorisovastaava, joka voi tulla myös hallituksen ulkopuolelta.

6. MIHIN AJANKOHTAISIIIN HAASTEISIIN TOIMINNALLA VASTATAAN?

Nuorten osallisuus on ajankohtainen teema yhteiskunnassa. Nuoret ovat tervetulleita yhdistyksen uusiksi toimijoiksi ja se antaa nuorille valmiuksia toimia vapaaehtoisina yhdistyksissä jatkossakin vai valmiuksia kansalaistoimintaan tms.. Arvot: toiminta sopii tasavertaisuuden ja vastavuoroisuuden periaatteisiin, sekä nuorten elämänvaiheen arvostamiseen.

7. KOHDERYHMÄN OSALLISUUS

Nuorilta kysytään mielipiteitä toiminnan kehittämisessä. Jatkossa ollaan menossa kohti sitä, että nuoret olisivat enemmän mukana myös suunnittelussa.

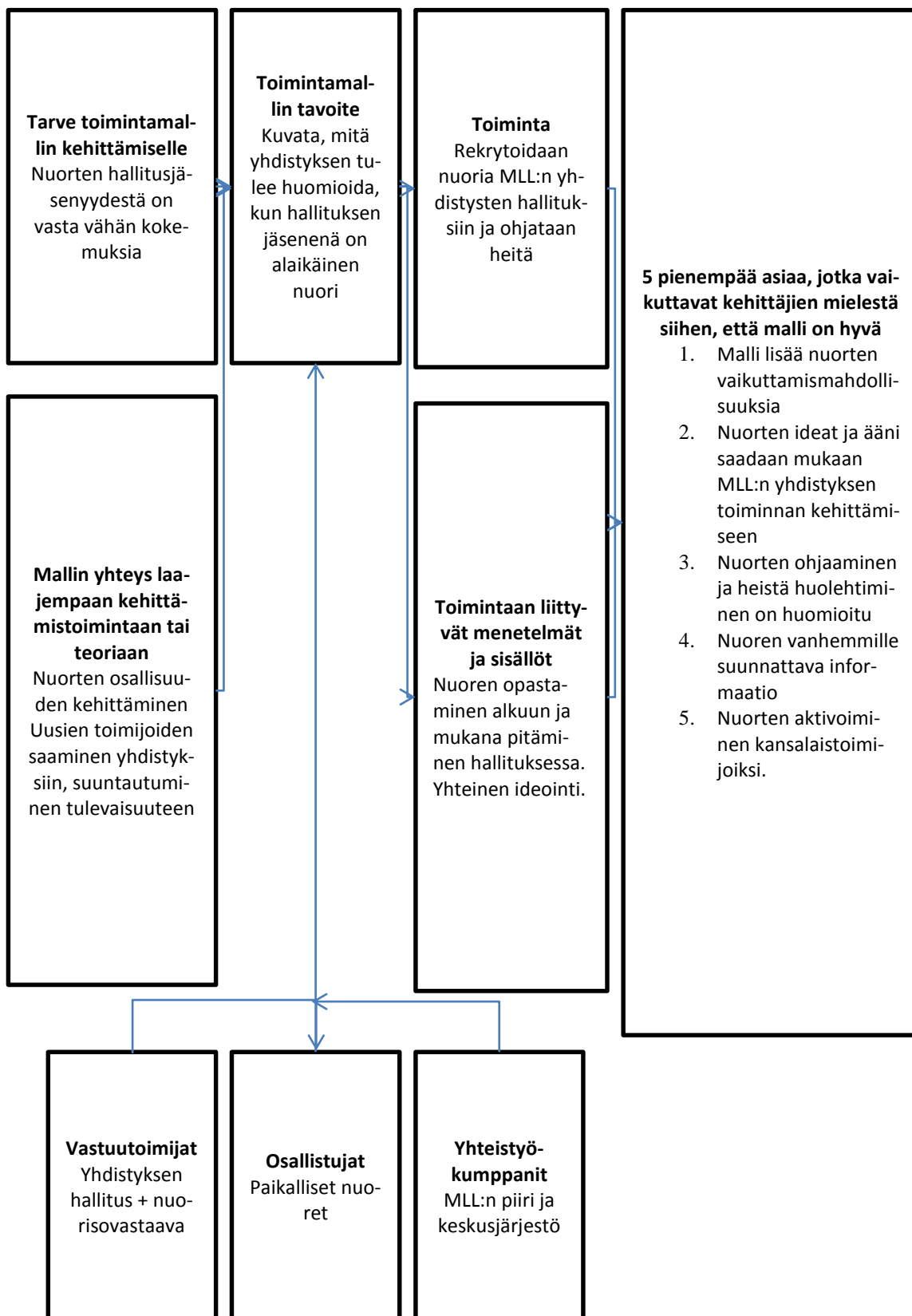
8. KOHDERYHMÄN PALAUTE

Palautetta on koottu nuorilta vielä hajanaisesti, lähinnä suullisesti toiminnan yhteydessä.

9. OHEISMATERIAALIT

Nuorten hallitustoiminnan tueksi **on suunnitteilla** havainnollistavia materiaaleja ja ohjeita.

Nuoret osallistuvat hallitusyhteistyöhön



Verkk@ritoiminta MLL:n paikallisyhdistyksessä

1. TAVOITTEET JA TOTEUTUSTAPA

Tavoitteet: MLL:n paikallisyhdistyksissä toimii 13-19 vuotiaiden nuorten Verkk@riryhmiä, jotka toteuttavat nuorten välistä vertaistukea ensisijaisesti verkossa.

Toteutustapa: MLL:n paikallisyhdistys mahdollistaa Verkk@rinuorten ohjauksen ja kuukausikokoukset.

2. TOIMINTA PÄHKINÄNKUORESSA

Verkk@rinuoret tuottavat Nuortennetin sisältöjä ja vastaavat siellä oleviin viesteihin, kommentoivat MLL:ssa työn alla olevia aineistoja sekä ideoivat paikallista nuortentoimintaa.

3. MITÄ UUTTA TOIMINTA TUOTTA

Verkk@ritoimintaa on aiemmin toteutettu pääkaupunkiseudulla ja vain keskusjärjestön vetämänä. Yhdistysten toteuttama Verkk@ritoiminta mahdollistaa myös muualla Suomessa asuvien nuorten osallistumisen verkossa tehtävään vapaaehtoistyöhön ja takaa siihen kuuluvan riittävän ohjauksen.

4. MILLÄ RESURSEILLA TOIMINTAA VOISI KOKEILLA JA YLLÄPITÄÄ?

Hallitus rekrytoi Verkk@riohjaajan, joka ottaa vastuulleen toiminnasta huolehtimisen. Muita tarvittavia resursseja voivat olla esimerkiksi nuorten kokoontumispaikka ja tarjoilukulut.

5. SOVELTUVUUS VAPAAEHTOISTOIMINTAAN

Verkk@ritoiminta sopii vapaaehtoisvoimin ohjattavaksi. Paikallisyhdistyksen hallitus on vastuussa toiminnasta, mutta ohjaajaksi kannattaa rekrytoida nuorisovastaava, joka voi tulla myös hallituksen ulkopuolelta. Verkk@ritoiminta on

Monisivuinen liite

nuorille soveltuva vapaaehtoistyön muoto. Nuoret toimintaan kannattaa rekrytoida alueen kouluista, harrastuksista sekä verkon ja verkostojen välityksellä.

6. MIHIN AJANKOHTAISIIIN HAASTEISIIN TOIMINNALLA VASTATAAN?

Nuorten osallisuus on ajankohtainen teema yhteiskunnassa. Verkk@rit tekevät vapaaehtoistyötä muiden nuorten parissa, pääasiassa siellä missä nuoret ovat vapaa-ajalla – netissä. MLL:n Nuortennetissä on havaittu vertaistuen tarvetta. Verkk@rinuoret myös tuovat nuorten ääntä kuuluviin MLL:ssa sisällöntuotannolla ja MLL:n aineistoja kommentoimalla.

7. KOHDERYHMÄN OSALLISUUS

Verkk@rinuoret ovat mukana toiminnan ideoinnissa ja suunnittelussa, ja osan toiminnasta he toteuttavat itsenäisesti. Ohjaajan tuki on silti välttämätöntä.

8. KOHDERYHMÄN PALAUTE

Pääkaupunkiseudulla toimineet Verkk@rinuoret ovat kokeneet toiminnan antoisaksi.

9. OHEISMATERIAALIT

Verkk@ritoiminnan tueksi **on olemassa** havainnollistavia materiaaleja ja ohjeita MLL:n Yhdistysnetissä nuorisotoiminta -osiossa.

Verkk@ritoiminta paikallisyhdistyksessä

